Päewaleht

Ilmub igal äripäewal.

Tallinnas, Suurel turul, raekoja ees,
Dunkri uulitſa nurgal, nr. 4.
Toimetuſe kõnetraat № 639. Toimetaja kõnetund kella 12—2.
Adreſs liht- ja rahakirjadele:
„Päewalehe“ toimetuſele, Tallinnas, въ г. Ревель.
Kontori kõnetraat № 390. Ärijuht kõnetund kella 8—12.

Üksik nummer 3 kop.

Adreſſi muutmiſe eeſt 10 kop., ſelle juures endine adreſs ehk ſelle nummer üles anda.
Tellida wõib ainult iga kuu eſimeſeſt päewaſt algades.
Kuulutuſte nonpareille-rida makſab 5 kop., lehe eeſotſas 15 kop. Wäljaspool Tallinnat kuulutuſte rida 10 kop., lehe eeſotſas 30 k.

„Päewaleht“ makſab ühes kaaſannetega:

Koju kätte ſaates:	Tallinnas talituſeſt ära wiies:
terwe aaſta peale 6 rbl. — kop.	terwe aaſta peale 5 rbl. — kop.
poole „ „ 3 „ 20 „	poole „ „ 2 „ 70 „
weerand „ „ 1 „ 70 „	weerand „ „ 1 „ 40 „
ühe kuu peale — „ 60 „	ühe kuu peale — „ 50 „

Kes 2 korda kuus ilmuwat perekonnalehte „Kodu“ kaaſa tellida ſoowib, ſellele tuleb aaſtas 1 rbl., pooles aaſtas 50 kop., weerand a. 25 k. juurde makſta.

Wäljamaale aaſtas 12 rbl., pooles aaſtas 6 rbl., weerand aaſtas 3 rbl., kuus 1 rbl.
„ ühes „Koduga“ 13.50 k., „ „ 6.75 k., „ „ 3.40 k., „ 1.15 k.

Nr. 132. Kesknädalal, 15. (28.) juunil 1911. VI aastakäik.

SAGRADA BARBER
(Sagrada Barber) ainuke maguloſutaw puhas taimeline kõhu lahti tegemiſe rohi

Teater „Royal Vio“.
Hooaja tõmbetükk Ööliblikad. Kahes oſas. — Alwiſio Sannuto. Ajalooline kurbmäng.

Koolilaſte õpereiſid.

J. L. Mõned linnakoolid ja kõrgemad õpeaſutuſed on juba waremalt õpereiſiſid ette wõtnud, kuna ſarnaſed ekskurſionid maakoolidele enam-wähem alles uudiſeks on. Alguſt on aga ſiin ja ſeal juba rõõmuſtawal wiiſil tehtud. Nõnda kuuldub, et üks Liiwimaa kihelkonnakool nende päewade ſees meie maa iluſamat kohta — Liiwimaa Helwetſiat — Segewolti waatamas käinud. Niiſuguſtel õpereiſidel, kus kooliõpetajad oma kaswandikkudega kodumaa ajalooliſi ja muid tähtſaid kohtaſid waaatma lähewad, kus wiimaſed oma kooliõpetaja juhatuſel oma iſamaad ja ſelle minewikku, tema looduſt, kaunimaid kohtaſid, rahwa elu jne. paremine tundma wõiwad õppida, kui ſee kooli nelja ſeina wahel iganes wõimalik, on ſuur hariduſline tähtſus. Soowitatakſe täie õiguſega, et põllumehed ſilmaſelgituſeks ja mõiſtuſe terituſeks õpereiſiſid kodu- ja wäljamaale ette wõtaks. Koolikaswandikkudele on nad niiſama ſoowitawad ja kaſulikud. Ei olegi nii haruldane nähtus, et meie noorſugu teiſi maid paremine tunneb kui oma kauniſt kodumaad tema wainude ja waremete, jõgede ja järwede, orgude ja mägedega. Mida aga inimene ei tunne, ſeda ei ſuuda ta ka armaſtada ega temaſt õiget lugu pidada.

Praegu on koolide waheaeg, ka nendel koolidel, kus nõndanimetatud ſuwekooli peeti. Koolilaſtel on puhkeaeg. Seda waba aega ſaadawad lapſed kodus enamaſte ilma iſeäraliſe tegewuſeta mööda, et uue õpeaaſta jaoks jõudu koguda. Lapſe loomus on aga kord niiſugune, et ta waheldust ſoowib ja kaua ilma tegewuſeta ei püſi olla. Puudub ſünnis ja mõiſtlik waheldus, hakkab ta peagi igawuſt tundma, üleannetuſt tegema ja wõib kergeſte halwa mõju alla ſattuda. Kool lubas oma kaswandikkudele waheaega puhkamiſeks, kooli kohus on ſiis ka hoolt kanda aidata, et ſeda aega õigeſte ja kaſulikult tarwitatakſe. Siin ei ole raske nõu leida, kui koolitööſt puhates wäikeſtele wahelduſeks teiſtſuguſt meeltlahutawat ja äratawat tegewuſt pakutakſe. Selleks on wäikſed õpereiſid nagu loodud, mis noortele koſutawat meelelahutuſt pakuwad, nende mõiſtuſt teritawad ja teaduste tagawara täiendawad. Iga aſja oma ſilmaga nähes on ju ſiin nii palju wõimaluſt õppida ja õpetada. Muidugi ei pea huwitawad ſeletuſed mitte igawaks ja wäſitawaks õpetunniks muutuma. Niiſama ei peaks ſarnaſel korral kooliõpetaja käskiw ſilm laſte head tuju rõhuma ja lõbu tumestama, waid kooliõpetaja olgu niiſuguſel korral lahke ſõber laſtele, nende wanem ſeltſimees.

Kulud peakſiwad niiſuguſtel õpereiſidel wõimalikult wäikſed olema, et need kellegile üle jõu ei oleks. Kord lugeſin, et Lätimaal mõni hariduſeſelts oma walla koolilaſtele mõeldud ekskurſioniſid toime pannud. See on kiiduwäärt ettewõtte ja käib nimetatud ſeltſide ülesandega täieſte kokku. Kas ei mõtle ka mõni Eeſti Hariduſeſelts oma noortele niiſuguſt rõõmu ja meelehead walmiſtada? Kudas ſaaks nende ſüda ſelle eeſt tänulikult tukſuma, wäikſed ſilmad waimuſtuſes ſärama. Nagu kuulda, ei olla ka koolide ülemus niiſuguſte õpereiſide wastu. Hiljuti kuulſime, et kooliõpetajad kooliülemuſe palwe peale oma kaswandikkudele raudteel kuni 50 werſta kauguſeni prii ſõitu wõida ſaada. Kaugema maa peale wõida kas prii ſõitu wõi wähemalt ſõiduhinna alanduſt kohaliku rahwakoolide-inſpektori läbi ſaada. Kahjuks ei ole ſee aſi mul ligemalt tuttaw, aga ſeda kergenduſt peaks wõimalikult rohkeſte tarwitatama.

Lõpetan ſoowiga, et meilgi koolilaſte õpereiſide peale tähelepanemiſt hakatakſe pöörama. Ei ole ju wäikeſele inimeſele paremat kooli kui loodus ja mis ta oma ſilmaga näeb. Suuremates linnades olekſiwad muſeumid, wabrikud jne. waatamiſe wäärt. Kindlamaa koolikaswandikkudel on waſt ſoow ja tarwidus merd ja tema randa tundma õppida. Nõnda leidub weel paljugi, mis uudis ja mida waatama makſab minna. Antagu ſelleks noortele wõimaluſt! Wanemad inimeſed wõtawad oma õpereiſide jaoks ſeda muidugi iſe.

Üleskutſe.

Pärnu Eeſti laulupidu ſeiſab ukſe ees. Weel mõni päew ja Eeſti laul ſaab wõimſalt kõlama Sakala Läänes. Ligi 1.800 lauljat ja mängijat on meie kutſele wastu hulkanud, nad kõik tahawad meie rahwaliku helipüha wääriliſeks teha aidata teiſe kõrwal.

Kõrgemat helikunſti eſitab meie laulupidul ſuure Italia helimeiſtri Cherubini „Requiem C-moll“, — helitöö ſurnute mäleſtuſeks, helitöö, mis oma wõimſa kõlarikkuſega küll igat inimeſehinge põhjani ſuudab liigutada. — Paula Brehm'i rahwalik kontſert oma maitſerikalt kokkuſeatud eeskawaga eſitab meile Eeſti rahwa- ja kunſtilaulu n. ü. pidukuues; ei tohiks ſee kontſert ühtegi külmaks jätta, kellel wähegi Eeſti werd ſüdames!

Laenetawat, liikuwat elu näitekujutuſtes pakub meile „Wanemuiſe“ näiteſeltſkond kolmel õhtul, küll naljas, küll tões, küll põrutawas hingeliſes wõitluſes. Suudakſime ſeda kaaſa elada!

Pidulikkude heli- ja näitekunſti toodete kõrwal ſeiſab meie kaineſiſuline põllumeeſte kooſolek, äratuſeks meie põllumajanduſe ja ühtſtegewuſe tööpõldudel. Tahame ſiin ka tükk äripäewa elu põhjalikumas tempos läbi elada. — Eeſti Kirjanduſe Seltſi maakonna kooſolek awab meile wilunud juhatuſel põhjawaale Pärnu maakonna minewikku ja toob meid ſiis hoopis moodſate kirjanduſliſte woolude ſekka, kus ſõeluda ja waielda ſaab igaühel. Kergeſiſuline perekonna-õhtu jalakeerutuſega tahab wähe puhkuſt pakkuda päraſt piduerutuſt, tahab tegelaſtele linnaſt ja maalt wõimaluſt anda iſiklikult kokkupuutuda, tutwuſt ſõlmida ja ſõbralikult mõtteid wahetada, enne kui kooſt lahkumine tuleb.

Ja wiimaks, on ka ſelle eeſt hoolitſetud, et pidult midagi oleks koju kaaſa wõtta — külakoſtiks: Pärnu Laulupidu Album rikkaliku ſiſu ja rohkete kunſtiliſte iluſtuſte ja piltidega — wäikene kultura-dokument endiſeſt ja praeguſeſt Pärnuſt.

Nii ſiis: Loodame eeſolewatelt pidupäewadelt äratuſt oma rahwuſliſtele kulturapüüetele, julguſt, jõudu tööd edaſi teha, oma kitſaſtes igapäewaſtes oludes ja natukene ſütitawat, tõſtetud meeleolu, ſeda jumalikku ſädet, mis meid edaſi juhataks, meid murelapſi, kõrgema, elurõõmſama inimſuſe poole!

Muudkui: „Teretulemaſt“ ſuguwennad-õed ligidalt ja kaugelt meie helipühal!

Pärnu Eeſti Laulupidu Toimekond.

Wäljamaalt.

Miniſteriumikriiſis Prantſusmaal.

Monis on Fallières'ile nõu andnud, uut miniſteriumi praeguſe miniſteriumi liikmete ſeaſt kokku ſeadida, ſeſt ſaadikutekogus on neil põhjusmõtteliſtes küſimuſtes alati ſuur enamus olnud. Monis' arwamiſe järele on kõige kohaſem uue miniſteriumi kokkuſeadmiſt endiſe rahaminiſtri Caillaux' hooleks jätta. Mõned politikarühmud tahtwat, nagu kuulda, Clemenceaud, Poincarréd ja Millerandi uue miniſteriumi etteotſa upitada.

Monis' miniſteriumi loomulikuks tagajärjeks on nüüd muidugi, et ſõjanõukogu abieſimees kindral Michel generaliſſimuſeks ja ſõjawägede ülemjuhatajaks nimetatakſe.

Proteſtantline ketſerikohus.

Minewal laupäewal peeti Kölni kirikuõpetaja Jatho üle (W. „Pwl.“ nr. 79. ſ. a. kirjatükk „Elu ja Uſk“) waimulikku kohut. Kohtupidamine keſtis kaks päewa ja lõppes ſeega, et Jatho'le tema õpetuſe päraſt, mis walitſewa proteſtandikiriku uſutunniſtuſega täitſa kokku ei käi, õpetajaameti edaſpidine pidamine Sakſamaal ära keelati. Otſuſe puhul kirjutab „Kölniſche Zeitung“: .. Hiljemalt nähtakſe ſelles päewas ehk werſtatulpa proteſtantismuſe arenemiſeteel katolitſismuſeks, waba ewangeliumiuſu kiwinemiſes liikumata dogmadekoguks.

Kölni koguduſe liikmed, kes Jathoſt kõige ſuuremat lugu pidaſiwad, tahawad waimulikku kohtu otſuſe puhul ſuuri proteſtikooſolekuid toime panna.

Wabariigiwaſtane liikumine Portugalis.

Pariiſiſt teatatakſe, et Hiſpania ſõjawäewalitſus Sakſa aurulaewa „Gemma“ ühes ſuure ſõjariiſtade- ja ſõjamoonakoormaga kinni olla wõtnud. Koorem olnud Portugali kuningriiklaſteſt-mäſſajate jaoks määratud. Wiimaſte juhid olewat praegu Hiſpanias omale mäſſumehi palkamas. Tuhanded ſalakaubawedajad ja hulguſed aſtuwat nende teeniſtuſeſſe.

Liikumiſe kohta kirjutatakſe Barſelonaſt: Wiimaſed teated laſewad aimata, et ſiin mitte tühja kõmuga tegemiſt pole, waid et aſi õige tõſine on. Iſegi Liſſabonis on praegu palju inimeſi, kes wabariikliſe walitſuſega rahul ei ole, ſeſt et wiimane oma lubaduſi pole täitnud. Paljud portugallaſed, kes ennemalt waimuſtatud wabariiklaſed oliwad, on kuningriiklaſte poole üle läinud ja wiimaſte hulk on pealinnas ſuurem kui aimatakſe. Kõik need rahulolematad ja kuningriiklaſed ootawad „Pronunciamento“ (ſõjakuulutamiſe) eſimeſt märku. Kuna kõik märgid aimata laſewad, et löömine piiri-äärſe linnakeſe Chavez'i juures lahti läheb, mille ümbruſes wabariiklaſtel mingit wõimu pole, ſiis on ſinna juba hulk ſuuremate Prantſuſe ja Ingliſe lehtede kirjaſaatjaid kokku kogunenud, kes kärſitult mäſſu alguſt ootawad.

Keegi Braganza truu poolehoidja olewat wabariigiwaſtaſtele 500.000 duros't (2.500.000 franki) annetanud ja weel edaſpidigi uuſi rahaſummaſid lubanud anda. Portugali wabariikliſe ajakirjanduſe mahaſalgamiſteſt hoolimata on ſelgeks tehtud, et ohwitſeridele ja ſoldatitele kuningriiklaſte poolt ohtraſte raha wälja on jagatud. Kuna wabariigi walitſuſel wiletſa rahaliſe ſeiſukorra päraſt ſiiamaani wõimalik pole olnud ohwitſeride ja ſoldatite ſeiſukorda parandada, ſiis ſuureneb ka ſõjawäes pahameel päew-päewalt ja on küſitaw, kas wabariik tõſiſel ſilmapilgul ühegi polgu uſtawuſe peale julge wõib olla. Seiſukorra kindluſetuſt kujutab teade, mille Liſſaboni lehed hiljuti Badajoz'iſt on ſaanud ja mille järel Portugali wälimiſte aſjade miniſter omale jahtlaewa on oſtnud, mis tema maja lähedal Tajo jõe paremal kaldal ankrus ſeiſab, et miniſtrit ja ta perekonda põgenemiſele aidata, kui ſeiſukord tõſiſeks muutub.

Kui õiged ülemiſe kirja teated on, ſelle eeſt ei taha meie muidugi mitte wastutuſt oma peale wõtta.

Arabia mäſs.

Jemeni ſaadetud Türgi ſõjawäeoſad, kes arablaſte mäſſu maha peawad ſuruma, on juba kuude kaupa waheldawa ſõjaõnnega wõidelnud, ilma et nad oma ülesandele ſuuremat lähemale olekſiwad ſaanud. Nüüd on mäſſajatel korda läinud neile niiſuugſt hoopi anda, mis Türgi walitſuſele Jemenis pikemaks ajaks lõppu ähwardab teha. Lahingu kohta tõime hiljuti telegrammide all lühema teate. Londoniſt teatatakſe ſelle kohta pikemalt: Lahing on olnud 4. juunil. Sel päewal on tugew mäſſajateſalk Mohamed-Ali-paſcha eelwäele ootamata kallale langenud. Türgi eelwägi — neli pataljoni nelja ſuurtükiga — ſai hirmſaſte lüüa. 1000 ſoldatit ſaiwad ſurma, 500 haawata. Türklaſed taganeſiwad korratuſes Djiſani, mäſſajad ajaſiwad neid taga. Djiſanis hakkas Türgi ſuurtükipaat ekſikombel oma meeſte peale laſkma ja ſurmas ning haawas mituſada ſoldatit. Neli ſuurtükki, kaks kuulipildujat, kaks tuhat püſſi ja ſuur hulk ſõjamoona langes arablaſtele ſaagiks.

Djiſan, mille lähedal Türgi eelwägi ära häwitati, on ſadamalinn Punaſe mere ääres.

Wäikſed teated.

Sõjalaewaſtiku paradiſt Ingliſe kuninga kroonimiſe puhul wõtſiwad 185 laewa oſa. Nad oliwad wiide ritta üles ſeatud ja iga rida oli 6 Ingliſe penikoormat (10½ werſta) pikk.

Wene riigiſt.

Ühe Jaapani juhtiwa lehe arwamine Kauge-Ida aſjade kohta.

Wladiwoſtokiſt kirjutatakſe „Retſhile“, et ühe Jaapani ſuurema ajalehe arwamiſe järele Europa riigid ja Amerika taſahilukeſi Jaapanile politikaliſe boikoti on awaldanud.

Jaapani leht teatab, et Auſtralia Jaapani aſujad wälja ajas ja Ühisriigid ning Kanada ſedaſama teewad. Wenemaa ei ſalli, et jaapanlaſed tema Kauge-Ida maadeſſe aſuma tulewad.

Niiſamaſuguſt politikat ajawad need riigid merel, iſeäranis teeb ſeda Wenemaa, kes oma wete laiendamiſega Jaapani tööſtuſele ſuuremat hoopi tahab anda.

Selle tagajärg on lehe arwamiſe järele ſee, et Wenemaa ja Jaapan jälle kokku lähewad. Siis ei toeta Wenemaad tema poolehoidjad enam. Sellepäraſt wõib ainult Wene, Hiina ja Jaapani kolmikleping Kauge Ida rahu alal hoida. Leht arwab, et Jaapan aſjaga peale peab hakkama.

Peale ſelle hakkab Jaapani ajakirjandus enam ja enam ſelle wastu proteſti awaldama, et Wenemaa oma wõimu meredel laiendada tahab. Ajakirjandus nõuab, et Wenemaa wastu tõſiſelt proteſti awaldataks.

Friedrich Ludwig Jahn — Sakſa wõimlemiſe-iſa.

Berlinis, 23. juunil 1911.

Kes meie Sakſa koolide aega mäletab, teab, et nendes turnimiſe- ehk wõimlemiſe peale ſuurt rõhku pandi. Turnimiſeõpetajad oliwad ſakſlaſed, ſagedaſte kareda, aga heaſüdamliſe wälimuſega ja ſuured loomuliku eluwiiſi ja looduſeſõbrad, ſagedaſte taimetoitlaſed, ainult willakandjad jne., nagu näituſeks hr. Buro omal ajal Tartus. Nende ſiht oli noortſugu kehalikult terweks, tugewaks, karskeks, mehiſeks kaswatada. Herra Buro, näituſeks, wõttis oma kaswandikkudega jookſu- ja marſikäikuſid Tartuſt Pühajärwe ette, wiitis oma noorte ſõpradega ööd metſas tule ümber ära ja püüdis neile looduſt kõigiti armſaks, koduſeks teha ja neile auſuſt, mehiſuſt külge kaswatada. Nende eluwiiſis pidi midagi karmi, iſeeneſe äraſalgamiſt, ſpartalaste kannatuſt olema. Iſeäraliſeks märgiks oli neil waimustatud wõimlemiſeſõpradel neli „F“ tähte, peadpidi kokku ſeatud, nii et nendeſt iſeäraline riſtikuju

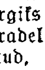

ſai, mis tähendama pidi: Friſch, Froh, Frank, Frei = karske (wärske), rõõmus, waba, prii. See oli ja on rõõmſate turniſõprade hüüdſõna tänapäewani.

See turnimiſewaimustus oli Sakſamaalt pärit, ja ſelle tekkimiſe-aeg ulatab rewolutſioniſõdade aegadeſſe tagaſi. Terwe Sakſamaa ſeiſis Napoleoni mõju all, Preiſimaa oli maha ſurutud, Napoleon walitſes Berlinis, Preiſi kuningas põgenes kaugele Wene piiri ligidale, ta wõim ja maa oli kokku kuiwanud, Preiſimaa oli waeſe omaks tehtud.

See õnnetuſeaeg ſünnitas kõige wiletſuſe kõrwal, mis walitſus ja walitſewad klaſſid awaldaſiwad, tõuswa kodanikuklaſſi ſüles ſuuri, wäljapaiſtwaid waimuſid, kes iſamaa wiletſuſeſt walu tundſiwad ja pääſemiſeteed otſiſiwad. See oli aeg, kus kuulus filoſof Fichte Berlini ülikoolis õpetas ja oma kõned Sakſa rahwuſele awaldas, leekiwad mõtted waimuſtuſetuleſt, awaldatud ſelleks, et rahwas ärkama, üles tõuſma peaks, ei mitte ainult, et wõõraſt wäewõimu oma turjalt tõugata, waid weel enam, et ſiſemiſelt, karakteri pooleſt iſeſeiſwaks rahwaks ſaada ja ſirguda. Ja kudas ſee üleskutſe õnnetuſetunnil ſütitas, ſeda näitas 1813. aaſta, kus tuhanded wabatahtlikkudena Prantſuſe wõimu wastu ſõtta ſammuſiwad, elu, were, wara ja perekonna pandiks paniwad, et iſamaad päästa.

Üks niiſugune mees — lihtne ja wäljapaiſtmata, politikaliſelt ilma igaſuguſe tähtſuſeta ja wäljapaiſtwuſeta, oli Friedrich Ludwig Jahn — gümnaſiumi kooliõpetaja.

Tema peas tekkis mõte, rahwaſt tuleb nooruſes mehiſeks, wastupanewaks, eneſekaitſjaks kaswatada, teda tuleb kehalikult tugewaks, painduwaks, ſitkeks, julgeks ja raskuſte ärakandmiſes mehiſelt kannatajaks kaswatada. Wõimlemiſt, turnimiſt pidas ta abinõuks, millega ſeda kätte ſaada. Koolìwabadel õhtutel ja päraſtlõuna tundidel uitas Jahn oma kaswandik-ſõpradega Berlini naabruſes, peaaſjalikult Haaſenheide's ümber, jookſtes, marſſides, hüpates, ſõja- ning röövlimänguſid mängides.

Oma mehiſuſe eeskujuga wõitis ta oma noorte ſõprade ſüdamed ja need hoidſiwad lugupidamiſega tema poole. See, mis Jahn õpetas, oli nagu ewangelium noortele hingedele, kes tegudetungis põleſiwad. Seſt noorus tundis maa häbiſtawat ſeiſukorda elawamalt kui wanadus.

Jahni ümbruſes walitſes kõigiti ſuur idealismus ja iſeteadwus. Ta oli nii ſuur wõõra, tähendab Prantſuſe kultura wastane, et ta wõõraid ſõnu ei ſallinud, waid nende aſemel Sakſa uuſi ſõnu tarwitas. Ka „Turnen“, „Turnerei“, „Turner“ jne. on tema poolt tarwituſele wõetud uued ſõnad. Ka pehmepoolſed kombed, maiusſöögid jne. ei leidnud tema poolt lugupidamiſt. Kes tema ringkonnas ſelle pooleſt ekſis, langes ſeltſimeheliku kariſtuſe alla, mis aſjakohaſes pilkamiſes, aga weel ennemine turnijate juures wiiſiksolewas läbipokſimiſes ſeiſis.

Nõnda kaswatas Jahn rahwuſliſt iſeteadwuſt. See ei leidnud mitte ainult Berlinis laialiſt wastukõla, waid kogu Sakſamaal hakati tema eeskujul noortſugu wõitluſewõimſaks kaswatama. Preiſi walitſuſel ei olnud — teadagi — ſelle wastu mitte midagi ütelda, ei! ſee waatas Jahni püüdmiſte peale koguni ſõbralikult. Iſegi, kui Jahn 1810 nooreſoo ſeas ſalaſeltſi aſutas, kelle püüdmiſed wõõra walitſuſe wastu oliwad ſihitud, ei kõhanud Preiſi politſei. Iſeäranis hea meelega nägi aga walitſus 1813, kui Jahn üks eſimeſtena wabatahtlikkude liiki aſtus, et wihatud prantſlaſte wastu wõidelda.

Sõjawäe ſeas ei jätnud Jahn oma rahwuſliſt kihutuſetööd mitte hooletuſeſſe, waid ta tarwitas ſeda juhtumiſt, kus ſaatus teda nii ſuurte hulkade ſekka ſaatnud, ſelleks, et oma mõtteid laiali laotada ja nooruſe rinda iſtutada. Ja ſõjawäe ülematel ei olnud midagi ſelle wastu, et Jahn ſõjamehi oma kõnedega prantſlaſte wastu üles äsſitas ja tuliſemale pealekippumiſele kihutas. Nagu kodanliſes elus, nõnda mõjus ta ſõna ja eeskuju ka ſõjawäes, ja „Turnvater Jahn“ oli laialt tuttaw.

Aga ſõda lõppes, Napoleon ſai lüüa, rewolutſionilaine ſuruti tagaſi, Preiſi kuningas tundis oma trooni ja krooni jälle kindla olema, kuid Jahn ei jätnud oma turnimiſt, oma nooreſoo wõitluſewõimſaks kaswatamiſt mitte ſeiſma. Waatas walitſus ſelle peale enne nõuſolemiſega, ſ. o. ſel ajal, kus kuninga troon wabiſes ja kroon kõikus, ſiis muutis ta oma waadet ſedamaid, kui kuninga ſeiſukord kindlamaks oli ſaanud. Oli tal nooreſoo wõitluſele waimuſtamine enne, kus prantſlaſed maal wiibiſiwad ja käskuſid andſiwad, ſoowitaw, ſiis muutus ſee temale otſekohe wastumeelſeks, kui prantſlaſed maalt wälja oliwad aetud. Nüüd ei näinud walitſus ſelleks enam mingiſuguſt tarwiduſt, et Jahn nooruſega turnib ja ſõjamänguſid mängib; ſee näis temale koguni kahtlane ja kardetaw olewat, nooruſt wõitluſewõimſaks kaswatada, ſeſt kelle muu wastu wõis ſee nüüd ſihitud olla, kui kuningliku Preiſi walitſuſe wastu, kelle Jumalaſt walguſtatud walitſuſega rahwas mitte juſt rahul ei olnud.

Walitſuſe ſüdametunnistus ei olnud mitte puhas. Kuningas oli enne wabaſtamiſeſõdaſid rahwale ſuuri lubaduſi teinud; aga kui wõõras wõim maalt wälja aetud, ei rutanud ta mitte oma lubaduſte täitmiſega. Mitte ainult ſeda. Walitſus ei jätnud mingit kahtluſt ſelleks, et ta oma lubaduſi täita ei mõtlegi. Oli ju wõim nüüd jälle kuninga käes, Napoleon wangis, rewolutſion löödud.

Niiſuguſel ſeiſukorral on aruſaadaw, et walitſus Jahni demokratliſte juhtmõtete wastu uſalduſe kaotas ja tema tegewuſes riigikukutamiſe ſihtiſid nägi. Seſt kelle ſüda puhas ei ole, näeb tontiſid ja hädaohtu igal pool.

Kui aga Preiſi kohtud kedagi kahtlaſeks peawad, ſiis on ſelle inimeſe õnnek ots peal. Nii on ſee nüüd ja nõnda oli ſee ka Jahni ajal. Nii ilmſüüta kui Jahn ka oli ja nii kaugele kui tema tegewus iſamaa kaſuks tuli — nüüd näis ta Preiſi politſeile kahtlane olewat ja ööſel wastu 14. juulit 1819 tungis politſei tema korterisſe ja wiis ta — haige lapſe ſurmawoodi juureſt — Spandau kindluſeſſe wangi. Laps ſuri, iſa ei näinud teda enam elawalt ega ſurnult, kuid mis ſee politſeiſſe puutus! Mis ſeſt, et Jahn waimustatud iſamaalaſena mitte ainult iſe maa wabaſtamiſeſt oſa ei wõtnud, waid ka teiſi ſelleks wägewalt waimustas...

Toorele wangiſtamiſele järgnes niiſama toores laimdus. Walitſus pidi ometi rahwale näitama, misſuguſe kardetawa iſiku ta kinni püüdnud. „Voſſiſche Zeit.“ ja üks teine Berlini leht awaldaſiwad järgmiſel päewal Jahni kohta politſei-ſõnume, kus öeldud oli, et Jahni juureſt leitud paberite järele tema oma turnimiſeplatſidel mitte ainult demagogiliſt kihutuſepolitikat ei ajawat, waid noortſugu ka alatasi praeguſe walitſuſe wastu üles kihutawat, rewolutſioni ja muude kardetawate õpetuſte põhjusmõtteid laiali laotawat, näituſeks ka ſeda õpetawat, et riigiteenrite ſurmamine ajuti õige ja tarwiline wõida olla, nagu ka, et põweoda kandmine meeſt ehtiwat — neid leitud tema eneſe juureſt koguni kaks jne.

Selleſt arwati küll olewat, et meeſt, keda laialt tunti, kõlbliſelt hukka mõiſta! Siiski oli Jahnil ſeekord wõimalik wangitorniſt oma laimajate peale kohtu ees kaebada, olgugi, et ſellel nimetamiſewäärt tagajärge tema kaſuks ei olnud. Nõndapalju ſai ſelgeks, et laimuteade „kõigeſt walguſtatud herra würſt-kantsleri“ eneſe ſoowil politſeiwaimude poolt ajalehtede toimetuſtele awaldamiſeks ſaadetud. Kaebtus löödi ſurnuks, ſeſt kuulus riiginõunik, politſeiminiſter von Komptz, oli ju — — ametlikult talitanud! Aſi oli aga ſellegi awalikuks tegemine. Tänapäewal on ſeegi wõimata: wang ei ſaa kuuldagi, mis tema kohta kirjutatakſe wõi kõneldakſe, ſeſt ajalehtede lugemine on wangil — — keelatud

(Järgneb.)

Teadete korjamine Wenemaa tööstuſe kohta.

Et Wenemaa tööstusliſe ſeiſukorra kohta ſelget pilti ſaada, on kaubanduſe- ja tööstuſeministerium tarwiliſeks pidanud, ülewenemaaliſt ja mitmekülgſet teadetekorjamiſt Wenemaa tööstusliſe järje kohta toime panna. Selleks otſtarbeks walmiſtatakſe korjamiſelehed ja ſaadetakſe kõigile wabrikute inſpektoritele kätte.

Moſkwa intendantide protſeſs.

Seitsmes kohtupäew.

Eſimeſena kutſutakſe tunnistajaks Nikonõſchew ette.

Ta kõneleb, et peale polk. Stahlbergi ka Koſſitſõn, Lukin ja Malahor raha ei ole wõtnud, milleſt ta eeluurimiſel aga midagi ei lauſunud. Teistele kõigile maksnud ta Minini ja J. Tieli juhatuſel. Intendandid ſaanud ikka kindla protſendi, ainult ſõja ajal ſaanud nad rohkem. Intendandid Sorokin ja Saharewitſh, kes kord altkäe makſuſt ilma jäänud, tulnud kaebama.

Edaſi tõendab tunnistaja, et kindral Pilſudski äri käeſt tõeste 5000 kõlbmata wihmamantlit wastu wõtnud. Ka polkownik Swjatogor Schtetin wõtnud kõlbmata mantlid wastu.

Järgmine tunnistaja Kats ſeletab, et kui polk. Andrejew kord Tieli wabrikusſe tulnud, ſiis rätſepad waleſtemplid kõlbmataks tunnistatud kalewi peale löönud. Rätſepad kohkunud ära, kustutanud tuled ja kadunud pimeduſesſe.

Tunnistaja Stolkind teatab, et ta J. Tieltle 1000 rbl. edaſi andnud. Tiel wõtnud 500 r. omale, muiſt andnud ta tagaſi.

Teiste tunnistajate teated ei paku huwituſt.

„Separatismuſe“ tondid.

Oma üleeilſes lehes teataſime, et Kiiewi kuberner tarwitajate-ühiſustele ajalehtede tellimiſe ära on keelanud.

Nagu „Retſh“ nüüd teatab, on kuberner ajalehtede tellimiſe ſellepäraſt ära keelanud, et muidu ehk hakkawad wäikewenelaſed ennaſt riigiſt eraldama, ſeparatismuſt ehk lahkpüüdluſt toetama. Seſt lehed oliwad ju wäikewenekeelſed.

Kõige huwitawam on ſee, et neidſamu lehti, ajakirju, broſchüreſid, mille tellimiſe kuberner riigi huwidele kardetawaks pidas, üksikud inimeſed lugeda wõiſiwad, ſeſt et nad täieste ſeaduslikud, lubatud oliwad. Aga kuſt ſaadik nad tarwitajate-ühiſuſe käes ſeaduſewastalisteks jaiwad, ſee — ärgu olgu meie ſeletada.

Kolerapiſielukaid on, aga kolerat ei ole.

Nagu arstide uurimiſed tõendawad, on Peterburi wee ja inimeste wäljaheidete ſeeſt kolerapiſielukaid leitud.

Hiljuti, näit., leiti kolerapiſielukaid Kroonlinna wee ſeeſt. Selle peale waatamata ei ole Kroonlinnas ſenini ühtegi kolerasſe haigeksjäämiſt ette tulnud. Ka Peterburis leiti ſurnuſehade lahtilõikamiſe juures kolerapiſielukaid.

See annab põhjuſt arwata, et kolerapiſielukad inimeste ſiſikondades ja ſees wõiwad elada, ilma et inimeſed ſellepäraſt haigeks jääwad.

Seeſuguſeid nähtuſi tuli ka endiſtel taudiliſtel aastatel ette. Kui kolera juba kolm aastat oli kestnud ja neljandasſe ning ſelle järele wiiendasſe astus, ſiis jäiwad ka piſielukad kord-korralt nõrgemaks, nii nõrkadeks, et nad taudi algul juba enam inimeſi ſurmale ei ſuutnud ſaata.

Seda ſilmas pidades arwawad arstid ja piſielukate uurijad, et käesolewal aastal kolera kohutawat lahtiminekut karta ei ole, aga ſelle eeſt tuleb „kolerakahtlaſi“ haigeksjäämiſi ette.

Peterburiſt. Markide wargus riigipaberite wabrikuſt. Nagu „Retſh“ teatab, on 13. juunil riigipaberite walmistamiſe töökojaſt markiſid warastatud.

Postmarkide äraandmiſe juures leidſiwad wastuwõtjad, et 100 poognat ſeitſmekopikaliſt markiſid puudub. Wõeti rewiderimine ette ja leiti, et teiſt 100 poognat niiſamaſuguſeid markiſid weel on ära warastatud.

Üleüldſe on 200 poognat markiſid (20.000 marki) kokku 1.400 rbl. wäärtuſes üle löödud.

Eſiotſa kahtlustati arwepidajaid Kullikowi ja Fokini, aga pärastiſe uurimiſe juures leiti, et nemad asjaſt ei tea.

Et markide wargus nimetatud töökojas ette tuli, ſiis ſeatakſe ſeal uus kontroll ſisſe.

Peterburiſt. Eſimene Wene „dreadnought“, ſoomuslaew „Sewastopol“ lastakſe 15. juunil Balti laewaehituſes wette. Uus ſõjalaew on 180 meetrit pikk, 27 meetrit lai (kõige laiema koha pealt), istub, kui täieline koorem peal on, 8½ meetri ſügawuſelt wee ſees. Sõidab 24 ſõlme (ligi 40 wersta) tunnis. Soomuslaewa peal on wäga tugewad ſuurtükid; ſeal on 12 kaheteiſtkümnetolliliſt, 16 120-millimeetriliſt ſuurtükki ning ſuur hulk kuulipritſiſid.

— Profeſſorite ettewalmistamiſe ſeminarid. Haridusministerium töötab praegu ſeaduſe-eelnõu kallal, mille järele Sakſa- ja Prantſusmaale Wene ſeminariſid aſutatakſe, kus Wene üliõpilaſed, kes ülikooli on lõpetanud, profeſſori elukutſe wastu endid ette wõikſiwad walmistada.

Warſſawiſt. Kroonukoolide wabastamine boikoti alt. Poola rahwuslik-demokratline erakond tegi nende päewade ſees ära peetud kongresſil otſuſeks kroonukooliſid boikoti alt wabastada ja ſelleks mitte enam takistuſi teha, kui Poola noorſugu nendesſe koolidesſe tahab astuda.

Odeſſaſt. Segaduſed alaealiste parandusmajas. Alaealiste parandusmajas olnud kaswandikkude ja adminiſtratſioni wahel jällegi kokkupõrkamine.

Kaheksa alaealiſt — peamehed, kes ülewaatajat Lõskowi ära tappa tahtſiwad — nõudſiwad, et neid üksikuteſt kambriteſt ühiskambrisſe üle wiidaks. Kui nende nõudmiſt ei täidetud, peksiwad nad aknaklaaſid puruks, murdſiwad magamiſelawad katki, kallaſiwad madratſid petroleumiga üle ja piſtſiwad põlema. Tuli kustutati kohe ära.

Läbirääkimiste juures, kui direktor nende asja ſeiſukorda waatama tuli, jagaſiwad kaswandikud direktorile ja linnawahile hoopiſid.

Soomemaalt.

Hämeenlinna laulupidu jääb ilma lippudeta. Laulupidu-toimekond küſis hiljuti Häme kubernerilt järele, misſuguſeid määruſi laulupiduplatſi lippude asjus ſilmas tuleks pidada. Kuberner wastas, et peale Wene riigi lipu ka teiſa lippuſid wõib tarwitada, kuid Wene lipp peab igal pool ſuurem olema ja kõige kõrgemal kohal ſeisma. Niiſuguste määruste päraſt on pidutoimekond otſuſeks teinud laulupiduplatſil lippuſid mitte wälja panna. Selle aſemel ſoowitatakſe majaomanikkudele kaſeſid, pärgaſid jne. tarwitades majaſid pidulikuks teha.

Kodumaalt.

g. **Waiwaraſt.** „Külwaja“ laulupidu. Waiwarlaſed on agarad ettewõtjad ſeltſi elus. Juba mitmendat aastat panewad nad iga ſuwel ſuurema kontſerdi toime, nõnda nimetatud oma „laulupidu“, milleſt kõik oma kihelkonna ja ſagedaste ka kaugemaltgi laulukoorid oſa wõtawad. Need pidud näiwad hoopis traditſionillisteks muutuma. — Tänawu aastaſt laulupidu peeti pühapäewal, 12. juunil, milleſt peale oma kihelkonna kooride ka Iſaku ſegakoor tuntud juhataja herra R. Hanſen'i juhatuſel oſa wõttis, kes ka ühtlaſi kontſerti juhatas. Kogunud oli umbes paariſaja laulja ümber. „Külwaja“ ſeltſimajaſt läks pidurong kell 3 p. l. ſeltſi muuſikakoori helide all umbes werſt maad eemale Perjatſe randa, kus piduplatſiks otſe idilliline koht on. — Kontſert algas Säbelmanni lauluga „Kaunimad laulud pühitſen ſull“. Ülepea lauldi kuus laulu, millebeſt kõige paremine korda läinuks A. Läte ſeatud Eesti rahwa wiiſi „Kus käiſid ſa“ peab tunnistama. Peale ühendatud kooride laulu laulſiwad Auwere ja „Külwaja“ ſeltſi ſegakoorid ükſikult weel mõned laulud. Pidu lõpuks kõlas muuſikakoori ſaatel kõikide piduliste ſuuſt ühendatult „Mu iſamaa mu õnn ja rõõm“. — Laulude wäljawalik oli tänawu aasta weidi ühekülgne. Rahwa oſawõtmine ei olnud minewa aastaga wõrreldes tänawu ka mitte iſeäranes elaw, ſuurem jagu kõik ümberkaudſed harilaſed, ſuwitajad ja narwalaſed — päris Waiwara küla elanikkudeſt oliwad mõned ſiin ja ſeal näha. — Oſalt wõiks ſeda nähtuſt wiſt toimepanijate weaks lugeda, kes laiemalt kuulutuſe eeſt hoolitſenud polnud — kaks kolm päewa enne kontſerti alles ilmus ajalehtedes midagi kuulutuſe taoliſt.

Õhtul andis Iſaku ſegakoor ſeltſimajas kontſerti, mis lauljate wäſimuſt ſilmas pidades, rahuloldawalt läks. Sellele järgnes ſeltſi näitlejate poolt ühejärguline naljamäng „Kelle kübar ſee on“, mis kaunis laduſaste ette kanti. Kõige palawuſe peale waatamata oli lõpuks muidugi tants. — Piduliste ſeas walitſes hea meeleolu.

g. **Narwaſt.** „Saroni“ ſeltſi näitemüügiſt pühapäewal, 12. juunil wõeti õige elawalt oſa, nõnda et ſisſetulek üle 1.200 rubla ſuur on. Muidugi on palju korjamiſelehti weel tagaſi tulemata. Näitemüügi platſiks oli ſeltſi oma aed, mis lage, ilma mingiſuguſe warjuta on, mispäraſt kuumus päikeſe käes otſe wälja kannatamataks muutus.

— Naisarſt. Kreenholmi wabrikus on naisarſt pr. Poom-Bockhof, ſündinud narwalane, kes hiljuti õppimiſt lõpetanud, praktika peale hakanud. Wäga ſoowitaw on, et Kreenholmi alaline naisarſt ametisſe ſaaks, ſeſt ſuurem oſa tuhandeteſt tööliſteſt on ju ſeal naisterahwad, kes mitmegi häda päraſt ei taha ehk ei tihka mees arſtide juurde minna.

— Tõrwawihma ſajab ſuwe ajal Narwas ſagedaste, mitte otſekohe taewaſt waid majakatuste pealt. Suwe ajal tõrwawad kõik majaomanikud papiſt katuſeid, aga mingiſuguſeid abinõuſid ſelle wastu tarwituſele ei wõeta, et tõrw katustelt otſekohe uulitſalkäijatele kaela ei ſajaks. Sagedaste näeb tõrwaſt määrdinud riietega inimeſi ümber käima.

— Taskuwargad warastaſiwad 11. juunil Kreenholmi turul waeſel naistööliſel Anna Bidermannil, kellel haige mees ja wiis wäikeſt laſt kodus, tema wiimaſe palgaraha 18 rubla 28 kop. taskuſt ära. Õnnetu naisterahwas oli meeleheitmiſel, aga härda ſüdameliſed inimeſed paniwad iſekeskes tema heaks wäikeſe ſumma kokku, mis läbi ta eſiotſa nälja hädaſt päästetud on.

Sõrweſt. Sigade haiguſed, peaasjalikult punatõbi, on ſiin wiimaste aastate ſees kaunis harilikuks nähtuſeks ſaanud. Ka tänawu on juba õige rohkeste ſigu maa mulda palgutatud, mitte wähe ei ole ka enne haigeks jäämiſt lihaks tehtud.

Surewuſe protſenti ſuurendab weel ſee asjalugu, et meie ſiin oma teadmatuſe päraſt haigeid rawitſeda ei mõista. „Hääl“.

Rõnguſt. 4. juunil ſai Kirepi walla omawalitſuſe eſitaja ſellega walmis, et ta wallawaeſe täieste töõwõimetu tütrega wallamajaſt maanteele laskis tõsta. Kraami wälja kandma oli ligidalt kõrtſiſt umbes pool toſinaid mehi antud. Pristawile taſuks ja wäljakandmiſe kuludeks wõttis pristaw leſe hoiukaſſa raamatu mõnekümne rublaga ära. „Post.“.

Gstpl. **Piiriſaareſt.** Suurem tulekahju. 6. juuni ööſel peaſis tuli Piiriſaare külas lahti. Kaks maja oliwad juba tuld wõtnud, enne kui pritſid kohale jõudſiwad. 6 elumaja ühes kõrwaliste hoontega põleſiwad maani maha. Kahju on mitu tuhat rubla. Mitmed majad oliwad kinnitamata.

Tartuſt. Wirtsjärwe uurimiſe-teekond, mis 6. 7. ja 8. juunil ette wõeti, olewat ühe oſawõtja Dr. G. Schneideri kirjelduſt mööda kõigiti korda läinud. Juhiks olnud uurijateſalgal keegi 75-aastane wanamees, kes terwe eluaja Wirtsjärwel kalamehena elanud. Lühikeſe aja jookſul on rohkeste materjali kogutud, mis Wirtsjärwe taime- ja loomariigi kohta pilti pakub. Selget otſuſt wõiwat aga alles mitmekordſete, mitmel aastaajal tehtud uurimiste põhjal anda.

Mis kalapüügisſe puutub, ſiis andwat, ſee, mitmeſuguste kuritarwitamiste peale waatamata, weel üsna rohket ſaaki. Rohkeste püütakſe Wirtsjärwes wäikſeid wähka, ſiis weel ahwenaid, haugiſi ja teiſa kalu.

Lõpuks kirjutab G. S. weel Emajõe kinniajamiſeſt palgiparwede läbi, mida jõge mööda alla ſaadetakſe. Korratumalt ümberujuwad palgid ei takista mitte ükſi laewaſõitu, waid mudastawad põhjalangewate puuokste ja koore läbi ka jõepõhja ja wee ära.

— Wale hõberublaſid on linnas kui ka maakonnas rohkel arwul liikumas. Rahad kannawad 1899. aasta nummert ja „Ф. S.“ märki. Tumeda wärwi (tina) ja ſegaſe pildikuju tõttu on neid kerge ära tunda.

Tartu maakonnaſt. Õnnetut ſurma leidis möödaläinud reedel Wõiſiku talu ſulane, kes oma peremehe ſeltſis Lustiwere metſaſt katuſeſindli koormatega koju poole ſõitis. Sulaſe hobune ſõitis nii lähedalt kraawi äärt mööda, et koorem ümber kukkus ja mehe eneſe alla mattis. Selle aſemel, et ſulaſt wabastada katſuda, jookſnud peremees „Nordl. Ztg.“ teatel naabrikülaſſe abi järele. Wahepeal litſus raske koorem mehe kraawi põhjas ſurnuks.

Gstpl. **Raadilt.** Kinnitamata jäetud. Raadi hariduſeſeltſi „Elu“ aſutajatele on Liiwi kuberner põhjuskirja kinnitamatalt tagaſi ſaatnud, teadaandmiſega, et nimetatud põhjuskiri 4. märtſil 1906. a. ſeltſide ja ühiſuste kohta wälja antud ajutiste määruste par. 2. ei täida, nimelt ei ole ſeal ära määratud kunas aasta peakoosolek kokku kutſutakſe, niiſamuti ei ole ka peakoosoleku kokkukutſumiſe kord ära määratud.

Wiljandi laulupidu. 2

Eesti Kirjanduſeſeltſi koosolekul kõneles weel õp. Bergmann ſelle üle: „Kudas Eesti kirikukeel on kujunenud.“ Eesti kirikukeel on kõneleja ſeletuſe järele niiſamati 700 aastat wana, nagu ristiuſkgi. Iſegi katoliku uſu laialilaotajad, kes oma jumalateenistuſt Ladina keeles peawad, oliwad ſunnitud Eesti keeles asju ajama. Nad tõlkiſiwad palwed j. m. Ladina keele järele ſõna-ſõnalt Eesti keelde ümber, ilma et ſõnade järge ehk lauſe ehituſt olekſiwad tähele pannud. Eſimene Eesti palwe oli „Meie Iſa“. Aastat 500 tagaſi nõuti preestritelt juba rahwakeele mõistmiſt. Katoliklaste järele tarwitaſiwad ka Lutheruſe uſu kuulutajad Eesti kirikukeelt. Kõige wanemad kirjutatud kiriku jutluſed, mis tänini kätteſaadawad olnud, on Georg Mülleri jutluſed, mis 1600.—1608. a. Tallinnas Pühawaimu kirikus peetud. Iſeäranis hoogu ſai kirikukeele edenemine ſiis, kui pühakirja Eesti keelde tõlkima hakati. Ilmus tartukeelne „Wastne Testament,“ ja peagi Tallinnamaa murrakus piibel. Tallinna piibel ilmus Õhtu-Harjumaa keeles, tuntud Hornungi tõlkes. Hornungi tõlge lõi 1898. a. wastu ja elas ſellega 200 aasta ümber meie kirikukeeles. Päraſt ſeda wõeti jälle keele rewiſjon ette ja kui kõneleja pikemalt ſelle juures on peatanud, lõpetas ta.

Lühikeste läbirääkimiste järele, kus kõnelejale mõned küſimiſed wiimaſe keelerewiſjoni kohta ette pandi, lõpetati koosolek.

Õhtul oli põllumeeste-ſeltſi ruumides ſolistide kontſert. Solistidena astuſiwad ette prl. Paula Brehm ja hr. L. Neumann. Nende järele astus ette Wiljandi Eesti Hariduſe-ſeltſi laulukoor, kes oma iluſate ettekannete päraſt tähelepanemiſt leidis.

12. juunil, pühapäewal, oli päris pidupäew. Juba hommikuſt ſaadik liikuſiwad uulitſaid mööda lõbuſatujuliſed rahwahulgad ja iga rongiga kui ka maanteeſid mööda tuli neid alataſa juurde. Palju oli piduliste hulgas wõõraid, kes kaugemalt Sakalamaa pidule ilmunud. Päewal kell 2 oli maakirikus waimulik kontſert. Kirik oli rahwaſt tungil täis. Solistidena oliwad tegewad prl. Brehm ja hr. Neumann. Iſeäranis meeldiw oli A. Läte „Rändaja ja tähed,“ mis koori ſaatel ette kanti.

Ilm palaw, kõrwetab otſe. Kuid ſellegi peale waatamata on laulupidu-plats rahwaſt täis. Raske on ütelda, palju lauljaid ilmunud oli, üles andnud oliwad ennaſt üle 900, kuid igatahes wõib kindel olla, et neiſt kuigi palju ära jäänud ei olnud. Mõjuwalt kõlawad laulud ülendaſiwad alataſa pidutuju. Wahea jal liikuſiwad rahwa hulgas kohaliku hariduſeſeltſi õpilaſed tütarlapſed ja müüſiwad kannikeſi. Nad koguſiwad raha Eesti rahwa wiiſide korjamiſeks. Lihtſate maalilledega koguſiwad nad pidutujuliste käeſt mõne tunni jookſul üle 135 rbl. kokku. Mõne waimustatud ſõnaga terwitas õp. Lattik piduliſi, kuna õp. Reimani kõne ära jäi, ſeſt kõnelejal ei olnud wõimalik ilmuda. Lõpuks kõlas ühine iſamaa laul, mille helid nagu kohiſewad lained piduplatſilt wälja woolaſiwad. Eesti laul kõlas ja tõmbas inimeſi kaaſa, nii et waimustuſe päraſt mütſid peaſt lendaſiwad. Sakalamaa pidas pidu. Lõppeſiwad laulud ja rahwahulk lagunes laiali, kuid igaühe rind paiſus ſaadud muljendiſt.

Õhtul etendati Wiljandi näiteſeltſkonna poolt Gogoli „Rewidenti“, mis kauni kogu rahwaſt kokku oli tõmmanud.

Wiljandi laulupidu wõib täieste kordaläinuks pidada, niihästi waimliſelt kui ka aineliſelt. Igaüks wiis Sakalamaa pidult hea mälestuſe kaaſa ja ſoowib ſüdameſt: Elagu Eesti laul!

Nagu kuulda, on üleüldine ſisſetulekuſumma umbes 2000 rbl., kuna kulud ehk 800 rublani tõuſewad, ſiis jääb toimepanijatele, Hariduſeſeltſile, kes 2/3 ja põllumeesteſeltſile, kes 1/8 ſisſetulekuſt ſaab, kena ſumma järele. Eks.

Päewauudiſed.

Kaupade pealt linna heaks wõetaw maks. Kohaliku majanduſe peawalitſus on 1910. a. 2. märtſi ſeaduſe kohta, mis linnale õiguſe annab raudteedel ſisſe ja wälja weetawate kaupade pealt makſu wõtta, ligemad määruſed wälja töötanud. Nende järele wõetakſe makſu ſisſetoodud kauba pealt raudteejaamas kaubaſaaja käeſt kauba wäljaandmiſe juures, ja wäljaweetawa kauba pealt kauba wastuwõtmiſe juures ſaatja käeſt, ilma et luba oleks makſu kaubaſaaja maksta jätta.

Kui ſaatja ſaatmiſeks ära antud kauba tagaſi nõuab, ſiis ei anta talle linna kaſuks wõetud makſu mitte tagaſi.

Linna kaſuks wõetud makſu ſaadab raudteewalitſus iga kuu ühes aruandega linnaametisſe ära.

Ülewenemaaliſt kongresſi awaliku hoolekandmiſe asjus mõtleb kohaliku majanduſe-peawalitſus kokku kutſuda. Siſemiste asjade ministeriumi poolt on ringkiri wälja ſaadetud, milles omawalitſuſe aſemikka palutakſe oma arwamiſi kongresſi aja, koha ja programmi kohta awaldada.

Uued ſeltſid. 15. juunil on Liiwimaa ſeltſiasjade-komiſjoni poolt muu ſeas järgmiſed ühiſuſed kinnitatud: Pärnu põllumeesteſelts, Tartu rattaſõitjateſelts „Taara“ (uus põhjuskiri kinnitatud) ja trükitööliste ametiühiſus. Kinnitamata jäetud: Tartu Sakſa Karskuſeſelts ja Wiljandi Eesti ſeltſi „Koidu“ muudetud põhjuskiri. Riia Läti karskuſeſeltſile „Auſeklis“ anti luba oma tegewuſt jätkata.

Kirjandus.

Dr. P. Hellati „Terwiſe-õpetuſe“ 6. anne (lehek. 161—192) on neil päewil ilmunud.

Läti kirjanduſt on raske löök tabanud: 39 aasta wanaduſes ſuri hiljuti Läti luuletaja Johan Poruk. Läti lehed, parempoolſed kui ka parempoolſed, hüüawad talle kurbe leinaſõnumid järele. „Dſ. Wehſtn.“ nimetab lahkunut murelaulikuks ja lüürikameistriks. Kuigi iſegi niiſugune wanameelne leht, nagu „Rig. Awiſe“, ſurnuſt ainult kiitwalt räägib, näeb Riia politſei temas ſiiski rewolutſionäri. Raamatukauplus „Melder“ oli ſurma puhul lahkunu kirjatööd ja rinnakuju musta looriga kaetud aknale wälja pannud. Politſei nõudis aga, et aknale harilik wälimus antaks.

Tööstus ja kaubandus.

Wene waguniwabrikute-ühiſuſe liikmeks on nüüd ka Peterburi waguniwabrikud astunud. Kroonu tööd jaotatakſe nende wahel teatawa protſendimäära järele ära. „Dwigatel“ ſaab 6,98 protſenti, Putilow 6,98, Brjanſk 6,60; Wene Balti waguniwabrikule on kõige rohkem määratud — 13,37 protſenti.

Kohtukoda.

Protſeſs 30 Saaremaa elaniku wastu, keda ühe Sakſa laewa rööwimiſes ſüüdistati, on Riia ringkonnakohtus edaſi lükatud. Järgmistel istumistel wõetakſe weel üks teine rööwimiſe-aſi harutuſele, nimelt purjulaewa „Kureſaare“ rööwimine 10 ſaarlaſe poolt.

Segaſõnumed.

„Kalewipoja“ 50 aasta juubelipidu on Eesti Kirjanduſe-ſeltſi poolt 23. augusti peale Tartus määratud, ſ. o. teiſipäewal peale Eesti näituſt.

Keelatud meetingu peale on politſei laupäewal Riia lähedal metſas juhtunud. Meetinguſt wõtnud umbes 100 inimeſt oſa. Politſeil läks korda kahte naisterahwaſt kinni pidada.

Õhuſõidupäewad Tallinnas. Õhu ärawõitmine on üks meie aja tähtſamateſt ülesanneteſt. Wiimaste aastate jookſul on ſellel alal kiireste edaſi jõutud, olgugi et ſee ſugugi kerge ei ole ja rohkeste ohwrid nõuab. Kuid ſee ei ſuuda wahwaid teerajajaid kohutada. Meie, tallinlaſed, oleme asjaga ainult ajalehtede kaudu tuttawad: loeme õhuſõidunädalateſt, uuteſt rekordideſt, uuteſt ohwriteſt jne. Mõne päewa päraſt aga wõime omale ſeda lõbu lubada ja õhuſõitu oma ſilmaga waadelda. Nagu kohalik Wene leht teatab, kawatſeb krahw M. de Campo-Scipio 18. ja 19. juunil meie linnas lennukatſeid ette wõtta. Lennukohaks on Kadriorg walitud.

Krahw de Campo-Scipio on Prantſusmaal Henryot lennukooli lõpetanud, wõttis Reimſi õhuſõidu-nädalaſt oſa; Wenemaal on ta Wilnas, Belostokis, Moſkwas, Simbirskis, Kokandis, Taſchkendis ja Samarkandis lennanud. Wiimaſes kohas juhtus talle kaks korda õnnetus, mille juures lennumaſinad puruks läkſiwad ja ta iſe kaunis raskeste wigastada ſai. Wiimaſel ajal wõttis ta Peterburi ja Moſkwa õhuſõidunädalateſt oſa, kus ta oma lendamiſega rohkeste tähelepanemiſt äratas. Ta oli ainukene, kes üle terwe Moſkwa ja Kremli lendas. Oma hulljulguſe eeſt ſai ta trahwida.

Krahw de Campo-Scipio on Wene alam; Kiiewiſt pärit, lõpetas ſeal realkooli ja Liège's politehnikumi. Siis astus ta lennukooli ja on õhuſõiduasjanduſes juba 1½ aastat tegew. Eſiteks lendas ta Henryot apparadiga, kuid päraſtpoole wõttis ta Morani lennumaſina tarwituſele, nagu ſeda peaaegu kõik paremad lendajad teewad. Morani maſin on Bleriot' apparat muudetud kujul ja teda tarwitatakſe pea-asjalikult kaugemate ſõitude tarwis; nii näituſeks ſõitis ſelle apparadiga Wedrin Pariiſiſt Madridi. Et Morani maſina kiirus kole ſuur on (120—145 wersta tunnis), ſiis on ta waatelendude jaoks wähem kohane kui mõne teiſe ſistemi maſinad. Selle maſina juhtimine nõuab ſuurt wilumiſt, kindluſt ja haruldaſt taſakaalu, ja need omaduſed on noorel õhuſõitjal olemas.

Ühes krahwiga wõtab lendamiſeſt oſa tema õpilane M. Tjeder Bleriot' lennumaſinal. Hr. Tjederit tuntakſe Tallinnas; ta teenis ſiin 4 aastat midſhipmannina. Wene-Jaapani ſõja ajal nimetati ta weealuſe paadi „Skati“ komandöriks. 1908. a. tuli ta Moſkwasſe omaste juurde, pühendas ennaſt täieste õhulaewa-asjanduſele ja awas ühes de Campo-Scipioga Moſkwas lennukooli.

Kinniwõtmiſed Frauenburis. 7. juuni õhtul wõeti „Dſihwe“ teatel ſandarmide poolt linnawalitſuſe ſekretär Bogelmann ja linnawolinik Zihrul kinni. Kinniwõtmiſed olla 1905. aasta ſündmustega ühenduſes.

Postkaartide müük keelatud. Sinodi ülemprokuröri ettepanekul on postkaardide müük, millel Wene lihawõtteterwitus peal, ära keelatud.

Kudas rahwas trachomat arstib. „St. Pet. Zeitungile“ kirjutatakſe Soome ranna küladeſt, kus trachoma rohkeste laiali on lagunenud, et ſealſed elanikud oma ſilmahaiguſeſt ebauſu abil lahti püüawad ſaada. Nad pühiwad kirjute riidelapikestega oma ſilmi, ſeowad ſiis lapikeſed nöörikeſega põõſaste külge lehwima ja uſuwad, et kui keegi möödaminejateſt lapikeſe kätte wõtab, ſiis ſaab ta ſelle ülesriputaja haiguſe omale ja wiimane muidugi oma tõbeſt lahti. Iſeäranis rohkeste pandakſe ſiis lapikeſi lehwima, kui ſuwitajad küladesſe pärale on jõudnud. Kirjaſaatja awaldab ſoowi, et keegi eriteadlane ajalehes kirjutaks, kas nende lapikeste kättewõtmiſega trachomasſe wõib haigeks jääda. Jaatawal korral wõiwat ebausklik komme ſuwitajate lastele wäga kardetawaks ſaada.

Politſei kurſustel. Riia Läti kooliõpetajateſeltſi kurſuste juhatuſele on teada antud, et ettelugemistele edaſpidi ka politſei ilmub. Läbirääkimiſi etteloetud ainete kohta ei lubatud.

Wana ſoomuslaew „Admiral Uſchakow“ toodi Liibawiſt Tallinna reidile, et teda ſiin laewastiku laskeharjutustel märgiks tarwitada. Wedu läks umbes 5000 rubla maksma. Nüüd on laew Naisſaare ja Aigna ſaare wahel põhja lastud. Keret, mis oſalt wee ſeeſt wäljas, tarwitatakſe aluſeks, mille peale märgilauad üles ſeatakſe. Koht, kus wana laew põhjas, on 18—19 jalga ſügaw.

„Prohwet“ Tenniſſon Riia Rannas. Tenniſſon, keda ka Riias õige hästi tuntakſe, andis wiimaſel ajal Riia rannas oma „etenduſi“. Ta oli Majorenhofis „Horni“ maja lähedal ſuure maatüki köiega ära eraldanud, omale muuſikandi — ksilofoni — palganud ja jookſis iga õhtu programmi järele 25 wersta „ilma puhkamata“. Alguſes olnud rahwaſt wähepoole, kuid wiimaſel ajal kogunud nii palju pealtwaatajaid kokku, et liikumine rannas ſelle läbi kannatas. Wiimaks keelas politſei „etenduſed“ ära. Riia lehed teatawad, et Tenniſſon keelu päraſt wäga kurb olla. Ta ei olla kuſagil tänulikumat publikumi leidnud, kes tema wõimiſt hinnata oskaks, kui Riia rannas.

Õnnetuſed ja kuritööd.

s. **Tulekahju.** 9. juunil põles Wirumaal Erraſes Karinurme talu maha. Tule tekkimiſe põhjuſed on alles ſelgitamata. Tulde jäi ka oſa peremehe Juhan Normaki liikuwaſt waranduſeſt. Hooned on ainult 1234 r. eeſt kinnitatud, kuna kogukahju 4100 r. ſuur on.

t. **Õnnetus töö juures.** Eila õhtul kukkus puupapi-wabrikus ehitatawa hoone telingitelt tööline Artur Eindok 2½ ſülla kõrguſelt maha ja ſai nii raskeste wigastada, et ta hoſpidalisſe pidi wiidama.

t. **Õnnetu ſurma ſõnume täienduſeks.** 11. juunil ſurmaſaanud talumees on Hans Niklun Aaspereſt. Nuga oli 5. küljekondi krõmpsluuſt läbi tunginud ja ſüdamesſe ulatanud. Õnnetu oli juba enne hoſpidalisſe pärale jõudmiſt ära ſurnud.

t. **Warguſed.** Nende päewade ſees warastati: Ole uul. nr. 18 õmblusmaſin, Aia ul. nr. 14 palitu, Kopli uul. nr. 20-a. ehitatawa maja ukſepiidad, Turbla uul. nr. 8 kogu ſeepi, küünlaid, maalripintſlid jne. Wiimaſe warguſe toimepanija wõeti kinni ja warastatud asjad ſaadi Medwedjewi uul. nr. 10 Karl Z. juureſt kätte, kes nad ostnud oli.

Üleeila warastati Johannes Reimannil Puſchkini uul. ja Karl Tõnnſonil Kadrioru peatuskohal magamiſe ajal uurid ära. Peale ſelle warastati Uuel uul. nr. 34 kogu peſu ja tisleririistu, Saani uul. nr. 6 taskukell, Willardi uul. nr. 15 riideid ja Ahju uul. nr. 19 E. Keileri korteriſt 500 r. eeſt mitmeſeltſi asju.

t. **Eneſetapmiſekatſe.** Eila õhtul hüppas keegi Jewdokija Ketiſch ſadamaſillalt merde. Seda märkaſiwad madruſed ja tõmbaſiwad ta weeſt wälja. Eluſt-tüdinenu toimetati hoſpidalisſe.

t. **Eneſetapmine.** Eila leiti Nõmme metſaſt keegi tundmata ülespoodult.

t. **Woorimehe alla jäänud.** Kui eila hommikul kella 7 ümber ſadamas kogu tööliſi tööd ootas, ſõitis ühehobuſewoorimees nr. 685 nii kiireste ſinnapoole, et ta ühe tööliſe pikali ajas. Allajäänu, kellel mitu küljeluud purustatud, wiidi hoſpidalisſe.

Tänasel numbril on Georg von Ompteda „Monte Carlo“ 27. poogen kaaſas. Järg reedel.

Uuem post.

g. **Narwaſt.** Ingliſe kuninga kroonimiſe mälestuſeks panid Narwa wabrikutes elutſewad inglaſed laupäewal, 11. juunil iſekeskis „Harmonie“ klubi ſaalis piduſöögi toime, milleſt üle 60 iſiku oſa wõtſiwad.

— Ülespoonud. 12. ſkp. leiti Jõeſuu kohal üle jõe, Krafti lauawabriku lähedalt tööline Trofim üles poodult. Kadunu oli ühe Saarküla naisterahwaga wiis aastat wabalt koos elanud. Naine oli aga teda nüüd maha jätnud ja teiſe leidnud. See oli meeſt nõnda kurwastanud, et ta eneſe üles poos.

— Narwa-Jõeſuu karskuſeſelts on tänawuſeks oma ſaali kellegile ettewõtjale ära üürinud, kes ſinna ſkatingrinki wõi ratas-uiskude ſõidu ſiſſe ſeadis. Warsti panewat ta ſeal ka kinematografi käima.

— Wiinahullustuſes haawasenaſt Narwa alewis Robert Sander, ameti pooleſt trükiladuja, lauanoaga raskeste tõriſt, mis peale ta haigemajasſe ſaadeti.

g. **Jamburiſt.** Soldatite raha raiskamiſe pärast mõistis Peterburi ſõjaringkonnakohus 1. juunil ſ. a. Jamburis 146. Tſaritſõni polgu alamleitenandi Matſulewitſhi üle kohut. Matſulewitſh oli 1910. aastal Peterburiſt Jamburisſe ümber paigutatud; pealinna lõbudega harjunud, tundis ta ſiin ſuurt igawuſt ja hakkas kaartiſid mängima, kusjuures ta alati kaotas. Warsti oli M. raha otſas ja ta pidi wõlgaſid tegema. Tema käes oli ſoldatite raha 64 rubla. Ka ſelle mängis ta ära. Seda ſummat oli aga waja ära maksta, et aſi wälja ei tuleks. Salaja ſõitis ta Peterburisſe ja jäi ſealt tarwiliſe ſumma laenuks. Tagaſituleku aſemel hakkas ta jälle kaarta mängima ja mängis raha wiimaſe kopikani ära, nõnda et teerahagi järele ei jäänud. Nüüd tuli aſi awalikuks ja M. anti kohtu alla.

„Kaardid on mind ukutanud, mina ei palu õigeksmõiſtmiſt, waid armu, mina ei ole kurjategija waid õnnetu inimene“, ütles M. kohtu ees.

Kaebtuſealuſe nooruſt ja elu tundmatuſt ſilmas pidades, mõistis kohus M. õiguste kaotamiſega kaheksaks kuuks wangi.

Telegrammid.

Peterburi telegr.-agenturi poolt.

Ministeriumi kitſikus Prantſusmaal.

Pariiſiſt. 14. juunil. Leon Burgeois lükkas wälimiste aſjade miniſtri ameti haiguſe pärast tagaſi. Poincarré annab wastuſe homme. Peaks ka wiimane eitama, ſiis pöörab Caillaux Deſelvesſi poole ettepanekuga. Caillaux palub ſaadikutekojalt, et ſee istumiſi pikendaks, eelarwe kohta nõusolemiſt awaldaks ja wiinawalmistuſe ringkondade ſeaduſe wastu wõtaks. Walimiste uuenduſe eelnõu on edaſi lükatud. Raudteeſeltſidega algab Caillaux läbirääkimiſi, et need lahtilastud tööliſed tagaſi wõttaks; ſunduslikud abinõud jätab ta tarwituſele wõtmata.

— Uue ministeriumi arwataw kokkuſead on järgmine. Pea- ja ſiſem. asj. minister Caillaux, kohtuminister Cruppi, wälim. asj. min. Deſelves, ſõjam. Messimy wõi Etienne, merem. Delcaſſé, hariduſeminiſt. Steeg, rahaminister Clotz, ſeltskondlistetööde minister Oganier, kaubanduſem. Jean Dubois, põllutööminister Pams, aſundustem. Messimy wõi Lebrun, tööminister Renois. Kell pool 3 päewal andis Caillaux Falliers'ile teada, et ta ministeriumi kokkuſeadmiſe oma peale wõtab.

Prantſuſe uus ministerium.

Pariiſiſt. 15. juunil. Caillaux'i läbirääkimiſed lõpwad mõne tunni pärast ja kabinet ſaab kokku ſeatud: ſõjaminiſtriks ſaab Messimy, kaubanduſeminiſtriks Cubat, ja aſunduste miniſtriks Lebrun.

Parlamentline kitſikus Inglismaal.

Londoniſt. 14. juunil. Lordidekoja poolt parlamendiſeaduſes ette wõetud paranduſe kuulutamiſe tagajärjel on konstitutſioniline kriiſis wäga terawa kuju omandanud. Landsdowne andis paranduſe, et mitte mingiſugune ſeadus, mis troonisſe wõi protestandi kirikusſe puutub, niiſama niiſugune, millel ſihiks on rahwusliſe parlamendi elulekutſumine Iirimaal, Waleſis, Schotimaal, Inglismaal wõi jälle mõni teine abinõu, mille kodade ühendatud komiſjon heaks on kiitnud, ennekuninga kätte kinnitada ei lähe, kui walijatelt järele on päritud. Lord Cromer pani täienduſe ette, et kummagi koja poolt 7 liiget komiſjoni walitaks, kes otſustama peab, kas ſeadus niiſuguſe tähtſuſega on, mis walijate harutamiſe alla peab käima wõi mitte. Mõlemate erakondade lehed peawad ſeiſukorda tõſiſeks.

Ministeriumi kitſikus Austrias.

Wieniſt. 14. juunil. Nagu „Fremdenblatt“ teatab, on Bienerethi ametiſtlahkumiſe küſimuſe otſustamiſt ligemal ajal oodata. Uue kabineti peaks ſaawat parun von Gautſh.

Meremeeste ſtreik.

Londoniſt. 14. juunil. Üleüldine tööliste ühiſus pani laewaomanikkude-ühiſuſele nõudmiſe ette, et Clides, Thines ja Waa-Cris laewameeste palka 10 protſ. wõrra tõstetaks.

Liverpoliſt. 15. juunil. Aurulaewaſelts „Paſſifik“ andis ſtreikijate nõudmiſele järele. Teiſed ſtreikijad ähwardawad ſel juhtumiſel, kui täna kokkuleppimiſele ei jõuta, ka raudteetööliſi ſtreikima kutſuda. Laewadekäik ſeiſab. Streikijad takistawad laewade täitmiſe- ja tühjendamiſetööd.

Sunderlandiſt. 15. juunil. Laewade käik ſeiſab. Kolmſada tisleri awaldaſiwad meremeestele ſellega oma ſolidarſuſt, et ka ſtreikima hakkaſiwad.

— Sadama woorimehed ja tööliste-ühiſuſed otſustaſiwad nende laewaſeltſide kaupa mitte wedada, kes praegu meremeestega wõitlewad.

Albania mäſs.

Tſetinjeſt. 14. juunil. Albanlaste memorandum on lõpulikult wälja töötatud. Selles tuletatakſe albanlaste endiſid teguſid ja truuduſt Türgi trooni ees meelde, juhitakſe tähelepanemiſt rõhumiste peale jo ſeletatakſe, et albanlaſed kauemine walitſuſe lubamiſi ei uſu, waid nõuawad ſelleks kindlustuſt, et keſkwalitſus eneſele konstitutſioni wastaliſi ülesastumiſi ei lubaks; ſedaſama on ka kõigi Albania ametnikkude kohta tähendatud. Edaſi nõutakſe, et kõik uſutunnistuſed ja kombed, mis konstitutſion, ſeadus ja traditſionid pühendanud on, maksmaks tunnistataks. Albanlastele tulewad ſamaſuguſed õiguſed anda, nagu teistel Türgi riigi rahwuskel on. Õpetuſeandmine peab emakeeles olema. Albania wilajetides tulewad ainult niiſuguſed iſikud kõrgematesſe ametitesſe panna, kes albanlaste keelt ja kombeid tunnewad. Teiſed adminiſtratſioni ametnikud, nagu rahaasjanduſe walitſuskonnas, kohtutes, ſandarmid ja politſeinikud peawad ainult albanlaſed olema. Kohalikſes kohtus peab kohaliſe keele peal inimestel wõimalik olema ennaſt kaitſeda, kuigi Türgikeel ametliſeks keeleks jääb.

Wäeteenistuſe kohuſe täitmine peab rahu ajal nii ſündima, et albanlaſed ſelle koha peal miilitſas ära täidaks. Balkani poolſaare piiriäärſetes kohtades peawad elanikud wäeteenistuſekohuſed alaliſes oma kodukoha kaitſemiſes täitma. Sõjariistad tulewad rahwale kätte jätta. Kõik ſiſſetulekud, ka poſt, toll, telegraf, maks piirituſe, tubaka ja teiste aſjade pealt juurde arwates, lähewad ainult kohalikkude wäljaminekute peale. Maakondade nõukogude aſemikkudel on õigus wilajeti eelarweſid ära määrata ja kuludetegemiſt kontrollerida. Arapõletatud majade üleſehitamiſeks on tarwis raha määrata. Albania pealiku aſemikud andſiwad kuningale ja kõigile wäljamaa ſaatkondadele märgukirja ära.

Wieniſt. 14. juunil. Poolametlik „Wiener Allgemeine Zeitung“ kõneleb Montenegro rahupüüeteſt ja tähendab. et Albania ſeiſukord pidi Türgi walitſuſt ruttu ja kindlalt tegewuſesſe ajama. Leht nõuab täieliſt amnestiat ja leiab, et praeguſt ſeiſukorda Albanias kauemine ei wõi ſallida.

Krasnojarskiſt. 13. juunil. Eila tapſiwad wangimajas kaks wangi koridoris olewa ülewaataja ära, haawaſiwad wangikoja õues teiſt, roniſiwad üle müüri ja hakkaſiwad neid ootawa ſõiduriistaga põgenema. Tunnimees laskis ühe maha, kuna teine linna ära kadus.

Washingtoniſt. 13. juunil. Ühisriigid on 11 kuu jooksul kuni 1. juunini 1911. a. üleüldiſe kaupa $1573^1/_2$ milj. dollari eeſt, ſeega 146 milj. dollari eeſt rohkem kui eelmiſel aastal ſelleſama aja jooksul wälja wedanud.

Teated.

Erarongid Pärnu laulupidule.

Pühapäewal, 19. juunil, paneb Pärnu-Tallinna raudteewalitſus Wiljandiſt Pärnu ja Walgaſt Pärnu ning järgnewal ööſel jälle tagaſi 4. klaſſi reiſijatewagunitega alandatud hindadega erarongid käima. Nendele rongidele wõetakſe ſõitjaid edaſi-tagaſi piletitega wastu.

Erarong ſõidab pühapäewa hommikul wälja Pärnu poole ja edaſi-tagaſi ſõidu pilet makſab:

Wiljandiſt	kell 4,45	min. hom.	2,14	kop.
Sineallikult	„ 5,02	„ „		
Loodiſt	„ 5,18	„ „	1,91	„
Õiſuſt	„ 5,46	„ „		
Halliſteſt	„ 6,06	„ „	1,59	„
Abjaſt	„ 6,35	„ „	1,40	„
Mõiſakülaſt	„ 7,15	„ „	1,17	„
Killingiſt	„ 7,49	„ „	90	„
Sigasteſt	„ 8,09	„ „		
Surjuſt	„ 8,41	„ „	48	„
Waſkräämalt	„ 8,58	„ „		
Waldhofiſt	„ 9,27	„ „	14	„
Jõuab Pärnu	„ 9,42	„ „		
Walgaſt I.	„ 3,40	„ „	2,69	„
Walgaſt II.	„ 3,54	„ „	2,62	„
Ruhjaſt	„ 6,03	„ „	1,68	„
Jõuab Moiſak.	„ 7,03	„ „		

Seal ühineb rong eelkirjeldatud Wiljandiſt tulewa erarongiga.

Erarong ſõidab Pärnuſt wälja, Wiljandi ja Walga poole esmaspäewa hommikul kell 3,10 min. homm. Jõuab Wiljandisſe k. 8,39 homm., Walka kell 10,10 min. homm.

Laupäewal, 18. juunil, pandakſe ka harilikkude ſõidurongide juurde 4. klaſſi reiſijatewagunid.

Lootuſe järele leiab ſee raudteewalitſuſe wastutulek laulupidule ſõita ſoowijate keſkel rõõmuſt wastuwõtmiſt ja awitab laulupiduliste arwu märkſa tõsta.

Laulupidu-toimekond.

Lõbustuſed laste jaoks Nõmmel. 20. juuliſt hakates pandakſe Nõmmel iga päew kella 5 peale lõunat raudteejaama wastas olewas aias laste jaoks oſawa juhataja korralduſel hinnata lõbustuſed toime.

Sport. Täna õhtul kell 8 on Lasnamäel Walge majaka juures „Kalewi“ jalapalli-komando ja Ingliſe laewa „Gleen-Head“ madruste wahel wõistlusmäng.

Sport. Olympiamängud Stokholmis 1912. a. Tulewa aasta 29. juuniſt kuni 22. juulini peetakſe Stokholmis 5. uueaja olympiamängud ära, nagu neid 1896. a. hakates iga nelja aasta tagant toime pandakſe. Alguſt tegiwad nende mängudega greeklaſed, neile järgneſiwad prantslaſed, ameriklaſed ja inglaſed ning nüüd on hiljuti Budapestis ära peetud Olympiakongresſi walikul järg Rootſimaa kätte tulnud, kus ſpordi all keha terwet wälja-arenemiſt mõeldakſe. Kõik loodawad, et mängud Olympias laitmatalt õnnestawad. Eeltööd on niikaugele edenenud, et laialdane eeskawa, mille ka Budapesti Olympia-kongreſs läbi harutas, lõpulikult kindlaks on määratud. Temaſt on pommide tõstmine ja pokſimine ühelmeelel wälja jäetud. Wõistlusmaadlemiſi, mis niiſama kui pokſimine Rootſis politſeiliſelt keelatud on, wõidi ainult kuninga lubaga eeskawasſe wõtta. Eeskawaſt toome teateid nende wõistluste kohta, mis meie ſpordiringkondaſid rohkem huwitab. 6.—15. juulini wõisteldakſe jooksmiſes, käimiſes, hüppamiſes ning oda-, diskuſe-, kuuli- ja waſarawiskamiſes. 7. juulil on wiie- ja 15. juulil kümnewõistlus. Sellele järgnewad ſtaffetijooksud ja köietirimine. Jalapallimängud kestawad 29. juuniſt 5. juulini, turnimine ja maadlemine 6.—15. juulini. Aerutamine on 18. ja 19. juuli peale määratud. Ujumiſes on wäga mitmeſeltſi wõistluſi; iſegi weemängud ei puudu. Peale ſelle on weel eeskawas laskmine, ratſutamine, jalgratta-ſõit ja wehklemine. Oſawõtjad peawad wähemalt 17 a. wanad olema. Ülesandmiſt wõtab wastu olympia-komitee.

Punaſeristi heaks on peale loterii-alegri aruande awaldamiſt weel kahelt poolt raha annetatud. 1) K. Klad — 500 rbl. ja 2) Hiiu-Kärdla kalewiwabrik „K. ja E. Ungern-Sternberg“ 50 rbl.

Laewakäigu-teated. 13. ja 14. juunil ſiſſe tulnud: Ingliſe aurul. „Brilliant“ Londoniſt ſuperfosfadiga (43.400 p.); Daani aurul. „Saga“ Kopenhageniſt ſegakaubaga (9800 p.); Soome aurul. „Primula“ Lübekiſt 12 reiſijaga; Wene aurul. „Kurland“ Windawiſt ſegakaubaga (1250 p.); Wene aurul. „Dagmar“ Lokſalt 40 reiſija ja teliskiwidega (10 tuhat p.); Sakſa aurul. „Elbe“ ſegakaubaga; Sakſa aurul. „Oberbürgermeister Haken“ Stettiniſt 6 reiſija ja ſegakaubaga (18.000 p.); Wene aurul. „Silvia“ Narwa-Jõeſuuſt palkidega (10.000 p.); 15 p.-laewa.

Wälja ſõitnud: Daani aurul. „Livonia“ Kemisſe tühjalt; Soome aurul. „Concordia“ Raumosſe jahuga (9300 p.); „Kurland“ Peterburisſe tühjalt; „Saga“ Riiga ülejäänud kaubaga; Wene aurul. „Jwan Asbelew“ Riiga ſegakaubaga (2175 p.); „Primula“ Helſingi 50 reiſijaga; Sakſa aurul. „Timandra“ Peterburisſe ülejäänud kaubaga; „Oberbürgermeister Haken“ Peterburisſe 29 reiſija ja ülejäänud kaubaga; Wene aurul. „Baltonia“ Narwa tühjalt; Wene aurul. „Aktiv“ Waaſasſe jahudega (32.600 p.); Wene aurul. „Progreſs“ Helſingi; 14 purjulaewa.

Ilmateated. Eila jadas wihma 1.4 mm.; täna homm. oli 15.6 kraadi ſooja; tuul SW.; baromeetri kõrgus 759.4 mm.

Wastutaw toimetaja B. Mäns.
Wäljaandjad Dr. med. J. Luiga ja B. Mäns.

Tüdrukut
on tarwis Suure Pärnu maant. nr. 16. Järele küſida poeſt.

Tüdruk,
kes Wene ja Eesti keelt räägib ja keeta oskab, on tarwis Wenemaale ühe eestlaſe wiinameistri juurde. Adr.: Wana Posti uul. nr. 4-a.

Noor tüdruk
wõib wäikesesſe perekonda üksiteenijaks kohta ſaada. Wana Kalamaja uul. nr. 34, krt. 2, hoowi peal majas.

Tüdruk
wõib kohta ſaada Kaſanski uul. nr. 5, ſöögipoodi.

Maatüdruk
wõib kohta ſaada Girgenſoni uul. nr. 17, poodi.

Tüdrukut
tarwitatakſe ſuweks maale. Palk ja tingimiſed head. Järele küſida Kopli uul. nr. 24-д, kort. 5, Roſenberg. Õhtu kella 6—7.

Tüdrukut
on tarwis Apteki uul. nr. 3, ſöögimajasſe.

Wiiſakas maatüdruk
ehk pasſija leiab teenistuſt S. Ameerika uul. nr. 2, korter 7.

Maalt tulnud noor tüdruk
wõib kohta ſaada Maneſhi uul. nr. 4, küſida piimapoeſt.

Nell tüdrukut
on maale heinatöö peale tarwis. Kaupa tehtakſe S. Pärnu maant. nr. 59, poodis.

Köögitüdrukut,
kes Wene ehk Sakſa keelt räägib ja keeta oskab, on tarwis Nõmmele. Kaupa tehtakſe Rieſenkampfi uul. nr. 11, krt. 3. Palk 7 rbl. kuus.

Iſeſeisw. köögitüdruk.
otſitakſe Berlini, iga ſuwel tuleb Eestimaal wiibida; kas kohe ehk hiljem. Pakkum. Lala uul. nr. 43, k. 2.

Hästi keetjat
köögitüdrukut
on tarwis panſioni, Pika uul. nr. 49, kort. 4, õht. kell 7.

Teenijat
on tarwis Tõnismäel nr. 18, krt. 2.

Wene keelt rääkijat
üksiteenijat
ehk pasſijat tarwis Niine u. 10, k. 2.

14—16-a. tütarlaſt
on wäikesesſe perekonda tarwis. Tulla kell ½8 S. Karja uul. nr. 6, krt. 4.

Tarw. oſaw. wanem. ſukakuduj.,
kes Wene ehk Sakſa keelt räägib. Palk 20—25 rbl. kuus. Adr. ſ. l. t. „nr. 21“ all ära anda.

Õmblejat,
kes hästi õmbleb, on kohe tarwis W. Tartu maant. nr. 12, korter 16. Sealſamas wõiwad õpilaſed endid teatada, kes peenemaid tööſi õppida tahawad.

Automobilijuht
ſoowib kohta, on Peterburi ſchofferite kurſustelt tunnistus. Ka äraſõiduks. Slobodka uul. nr. 23, kort. 7. Schoffer.

Kingſepatöölist
ja õpipoisſi on tarwis Medweſhi uul. nr. 41, M. E.

Oſaw. rätſeppa
tarwitan kohe pikema aja peale. Napla. Kõnetraat nr. 11.

Tarwitatakſe wähe Wene k. rääk.
leiliwiskajat
Kompasna uul. 40, ſauna.

Otſin kohta,
olen kuſagil äris olnud, ka on tunnistus teenistuſe kohalt, räägin Wene keelt. Kohaſoowijale hea waewataſu. Adr.: Pelgulinnas Rohu uul. nr. 15, korter 14. K. H.

Sepapealelööjaid
(poiſsmehed) tarwitab ſepp J. Saybat, Haberstis.

Õppinud
murrumehi
tarwitatakſe pikema aja peale. Kadakale, Bette kiwimurdu.

2 töömeeſt,
üks naiſe-, teine poiſsmees, kes hästi Wene keelt rääg iwad, korter wabrikus, tarwitab Kadaka wabriku-ühiſus, Nõmme ligidal.

Noormees,
ennemalt kaupluſes olnud, otſib kohta kauplusesſe ehk wäljapakkujaks. Kirjalikult ſ. l. t. ſõna „Noormees“.

Wene keelt rääkijat
poiſikeſt
on tarwis Wiru uul. nr. 8.

Õpipoissi
tarwis plekiſepa juurde Narwa m. nr. 34.

Pagari õpipoisſi
on tarwis Wana Kalamaja uulitſal nr. 25.

Tööpoisſi,
mitte alla 15-aast., on tarwis Kaupmehe uul. nr. 7.

Poiss
wõib pagari juurde kohta ſaada. Baltiski maant. nr. 12.

Sepapoisſi
ja hobuſerautajat on tarwis Kolaſe uul. nr. 10.

Õpipoiſs
wõib kohe kohta ſaada tünderſepp J. Pent'i juures, Narwa m. nr. 19.

Sepaõpipoisſi
on tarwis Wladimiri uul. nr. 41.

Sepapoisſi
on tarwis Alemanni uul. nr. 46.

Sepapoisſi
on tarwis Uue Maailma uul. nr. 5.

Kingſepapoiſs,
kes paranduſetööd juba tunneb, wõib kohta ſaada Lühikeſe jala peal nr. 8.

Treiali õpipoisſi,
kes tööd tunneb, on tarwis. Kentmanni uul. nr. 15, kort. 8.

Korter
2 toaga on ſaada Tſehi uul. nr. 6.

Korter
3 toa, weranda ja köögiga on wälja üürida W. Pärnu m. nr. 6.

Korter
3 rbl. eeſt kuus ära üürida Wäikſe Kalamaja uul. nr. 11.

Wiiſakat meesterahwaſt
ſoowitakſe kaasüüriliſeks Pääſukeſe u. nr. 6, krt. 10.

Karske noormees
ſoowib wiiſakasſe perekonda omaette mööblideta tuba, Sööreni ehk Tehnikeri uul. Pakkum. kirjal. ſ. l. t. „nr. 13“ all ära anda.

2 üksikut wiiſakat
naisterahwaſt
on kaasüüriliſeks tarwis. Küſida raetuſe alt ſaiapoeſt nr. 3.

Pood
on wälja üürida S. Tartu m. nr. 46.

Tühjad ſöömapoe
ruumid
on wälja üürida paſſlik on ka mõneks teiſeks äriks. Uue Kalamaja uul. nr. 17, küſida kojamehelt.

Leiwaahi
on ära anda Luiſenthali uul. nr. 5, küſida poeſt.

Oksjon.
Esmaspäewal, 20. ſ. k. p. kell 12 l. Wene turul, Gonſiori uul. nr. 3 müüdakſe mitmet ſeltſi riidekaupa, nii kui: willaſt kleidiriiet, ſitſi, multoni, kretongi ja ülikonnariiet meeste- kui ka naisterahwastele.

Maal kiriku juures ainuke
päewapildi-äri
kihelkonna kohta on kohe ſaada. Lähemaid teateid Pika uul. nr. 36, habemeajaja juureſt neljap. ja reedel kella 11—3.

Leiwaahi
on wälja üürida S. Tartu m. nr. 46.

Wäike maja
on müüa W. Kompasna uul. nr. 10.

Majaſid ja kruntiſid
on müüa. Küſida Narwa maant. nr. 19, krt. 1.

Majad ja krundid
on müüa mitmes linnajaos. Teatuſt ſaab O. Limbergilt Uue u. nr. 3, k. 7.

Keſkmiſe ſuuruſega
maja
ſoowitakſe ligemas eeslinnas osta. Kirjalikud pakkumiſ. „Pwl.“ kontori „Maja“ all ſaata.

Kellel on
majaſid ja kruntiſid
müüa? Teatada O. Limbergile, Uue uul. nr. 3, krt. 7.

Wäikest talukohta
ehk tükki aru- wõi metſamaad ſoowitakſe osta kuſagilt raudtee jaama lähedusest, ſoowitas jõe ehk järwe kaldal. Pakkumiſed ühes tingimistega ſ. l. t. tähtede „A. L.“ all ſaata.

Tööhobune
ja wanker on müüa Heina turul, Metſiſe hoowis, kella 5—9 õhtul.

2 hobuſt
on müüa, teine on noor, tubli hobune Näha wõib kell 7 õhtul Wabriku uul. Juhanſoni m., nr. 12, krt. 1.

Jalgratas
on müüa Uue uul. nr. 31, poes.

Wähepruugitud jalgratas
(Dürkopp) on müüa Narwa m. nr. 42, krt. 4.

Kingſepamaſin
on odawalt müüa Tatarski uul. nr. 44, krt. 3.

Päewaſärkiſid,
walged ja wärwiliſed,
garnituriſid
(manſhetid ja maniskid) ſoowitawad ſuures wäljawalikus Õed Böcklerid, Pika u. 37.
Peſu-äri.

Olen saanud
wärskeid
jalgratta õhugummiſid
ja ſoowitan neid odawalt 9.50 kop. compl. ja kallimad.
Jällemüüjatele head %.
A. Rammo,
Kopli uulitſal nr. 20.

Suplemiſe püksa,
„ **käterätikuid,**
ſoowitab
M. G. Böckleri
kudumiſewabrik, Kinga u. nr. 7.

Wäljamüük
kõike ſeltſi riide **restiſid**
ſuures wäljawalikus, ka kõikſugu muu kaup wäga odawalt.
J. T. Komiſarow,
Wana turu kaelas, Scheeli panga wastas.

Pruugitud
lokomobil
ja rehepekſumaſin on müüa Purila mõiſas, Hagudi jaama juures.

Worstipoe patent,
kaalud ja muud wäikſed asjad on müüa Liiwalaia uul. nr. 49.

Poe lett
ja kildid on odawalt müüa Tatarski uul. nr. 44, krt. 3.

Odaw. müüdakſe:
kaſepuuſt uus kahepoolega woodi ja lambid. Klaaſingi uul. nr. 3-a, k. 1.

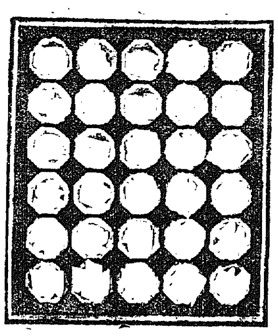

Kas on wõimalik puuſt põrandat eeskodades, koridorides, köökides, poodides jne. puhas hoida?

Mitte kergeste. Küll aga põrandat tſement
kiwideſt
end. M. Bökleri wabr., Baltiski m. nr. 46.

Seda pidagu iga uue maja ehitaja ehitusmeister kaubategemiſe juures ſilmas.

Nannamõiſa kiwiwabrik tarwitab
murru-mehi,
korter walmis. Ligemaid teateid ſaab Tallinnaſt wennakſed Schmidt'i juures, Wiruwärawa prom. nr. 17.

Tehnika- ja ehituse-kontor
Insener W. Lender,
Tallinnas, Raatuse platsil nr. 17,
soowitab igas suuruses **tina-torusid**

Kindlat abi jooksmahaiguſe, peawalu, pööritulſe, kõhu-katarri, halwatuſe, gihti ja närwihaiguſe wastu annab
elektriſerimiſe-apparat.
Odawalt ſaada **P. Rebenitzi** juureſt, Pika u. nr. 31, Tallinnas. Parandab kõiki ſeltſi elektriſerimiſe-apparatiſi.

Olen ſaanud wäga häid ſahwtiſeid
apelſiniſi, tſitroniſi,
bananaſi, wärskeid õunu ja kuremarini. Kuninga uul. nr. 6, Pikas uul. nr. 7. **A. Rebane.**

Odawalt müüdakſe:
poe äraandmiſeſt üle jäänud mitmeſugu klaari ſuure pluuſe- ja kleidiriiet, iſuſad mustrid ja weel palju muud. Adreſſi hästi tähele panna. Maakri uul. nr. 22, kort. 9, paradi ukſeſt ſiſſe minna.

Pühapäewal jäi Nõmme waksali ette pingi peale koetud, ſinine
lapse jakk.
Ausat leidjat palutakſe waewataſu eeſt ära tuua Uue Kalamaja u. nr. 3, k. 34.

Ostan wana rauda,
malmi, plekki, waske, tina, wanad gummiratta rehwitükid, galoſſid, kuiwad kondid, ſarwed, ſõrad ja makſan head hinda. W. Ameerika ja Uue Alemanni uul. riſtkäigu juures, wana rauahoowis. Sealſamas on töönaiſt tarwis.

Müüdakſe:
ſaali-, kabineti- ja ſöögitoa-mööblid, lilled, raamatud ja muu majakraam. Rieſenkampfi uul. nr. 9, k. 2.

Kättesaatm. telegrammid.

Изъ Кронштадта — Ладога Коненерову.
Изъ Котки — Командиру Крейсера Богатырь.
Изъ Подендаля — Заградитель Ладога Меньшикову.
Изъ Monnetier Mornex — Keyſerling Privat klinik.
Изъ Мытищъ — Елизаветинская 22 Несельштраусу.
Изъ Кронштадта — Командующему Отрядомъ Заградителей.
Изъ Кронштадта — Командиру Богатыря.

Korralised aurulaewa-ühendused Tallinnaga:

	Juuni.	Juuli.
Peterburisse:		
„Newa“ iga neljapäew ja	23.	3. 14. 24.
„Imperator Nikolai II.“ pühapäew	16. 26.	7. 17. 28.
„Konstantin“ mitte enne kella 8 õ.	19. 30.	10. 21. 31.
Peale selle kauba-aurulaewad „Hurricane“, „Düna“, „Igor“, „Eros“, „Riga“ tarwiduse järele.		
Riiga:		
„Newa“ iga kesknädalal ja	18. 29.	9. 20. 30.
„Imperator Nikolai II.“ laupäewal	22.	2. 13. 23.
„Konstantin“ kell 9 hommikul.	25.	6. 16. 27.
Kõik kolm aurulaewa sõidawad ka Kuresaarde ja Kuiwastesse, kuna Haapsalusse ainult „Imperator Nikolai II.“ ja „Konstantin“ lähewad.		
Liibawisse Windawi kaudu:		
iga 14 päewa järele.		
Helsingisse:		
aurulaew „Wellamo“ reedel kell 1/2 11 hom.	17. 24.	1. 8. 15. 22. 29.
Ida-Botniasse, Turu, Wasa, Yxpila, Pietarsaari, Oulu, Tornio, ja Kemi:		
S/S „Vega“ iga 3 nädala takka.	umbes 27.	
Mäntyluoto, Pori, Kristiinakaupunki, Rauma:		
S/S „Concordia“ umbes 20 juunil, pärast seda umbes iga 2 nädala takka.	umbes 20.	
Stettinisse:		
aurulaew „Wellamo“ laupäewal kell 1/2 8 õ.	18. 25.	2. 9. 16. 23. 30.
Stokholmist:		
S/S „Taurus“ umbes iga 2 nädala takka		
Odessasse:		
(ümberlaadimisega kõigis Musta- ja Asowi mere sadamates) umb. 1 kord kuus.	umbes 28.	
Hiiu-Kärdlasse:		
aurul. „Grenen“ igal laupäewal kell 11. e. l.	18. 25.	2. 9. 16. 23. 30.
Naissaarde:		
aurul. „Carlsborg“ iga teisipäewal, neljapäewal ja pühapäewal kell 1/2 10 hom., tagasi kell 7 õht. Laup. kell 5 p. l. tagasi kohe peale sinnajõudmist.	16. 18. 19. 21. 23. 25. 26. 28. 30.	2. 3. 5. 7. 9. 10. 12. 14. 16. 17. 19. 21. 23. 24. 26. 28. 30. 31.
Tsitresse:		
aurul. „Carlsborg“ kell 1/2 9 homm., tagasi kell 3 p. l.	17. 22. 24. 29.	1. 6. 8. 13. 15. 20. 22. 27. 29.

Ettenägemata muutused wõimalikud.

Carl F. Gahlnbäck.

Wiru uul. nr. 3, Vickt majas

K. Stephani teater The Express Bio.

Kesknädalast, 15. kuni 17. juunini s. a.

Suur tõmbe-eeskawa.

Jerusalema wabastamine. Kolmes suures osas. Seda kurbmängu on igal pool heade tagajärgedega ettekantud ja ta awaldab waatajate peale sügawat mõju. 1200 meetrit pikk. **Suremata Neapel.** Toredad loodusepildid. **Elaw tool.** Ülinaljakas.

Wiljandi Eesti Hariduse Selts

tarwitab oma II järgu tütarlaste-koolile

mees- ja 2 naiskooliõpetajat,

kellel wähemalt kodukooliõpetaja õigused on. Naiskooliõpetajad peawad Wene keelt, üks peale selle ka Prantsuse keelt ja meeskooliõpetaja Eesti keelt ja matematikat õpetada wõima. Kohasoowijaid palutakse tunnistust ehk nende ärakirju ühes eluloo lühikese kirjeldusega kuni **28. juunini** s. a. seltsi **kirjatoimetaja K. Baars'i** kätte Wiljandisse saata. Walimised on reedel, 8. juulil s. a. kell 5. p. l. k2

Tallinna willakraasimise- ja ketramisewabrik

J. Põllenik ja Ko.,

Baltiski maanteel nr. 46, Tallinnas,
wõtab oma peale:

willade hunditamist, kraasimist, ketramist ja lõnga korutamist.

Täielikkude wäljamaa masinate tõttu on wabrikul wõimalik kõiki töö headuse kohta käiwaid nõudmisi täita.

Wabrik müüb:

kõiki sorti lambawillu ja walmis lõngasid

riide ja muude willaste asjade, nagu linnaste, sukkade jne. fudum.

Nõudmise peale saadetakse proowid ja hinnad maksuta koju kätte.

Töö wastuwõtmise koht: Nissis, hr. J. Reinhardti juures.

ek?

Rakwere tärklise-wabriku ühisus

soowitab marjade keetmise ajaks jällemüüjatele oma esimesejärgu kodumaa kartuli-jahu. Peale wabriku, Rakweres, on meie jahu hulga wiisi müügil:

Peterburis, Laus'i ja Rumbergi juures, Обводный каналъ № 149. Juhkentalis nr. 100.
Narwas, J. Laus'i juures,
Tallinnas ja Wiljandis, Chr. Rotermann'i juures.
Pärnus, Ammende juures.

21

Uued ja pruugitud jalgrattad

on weel odawalt saada. ●● **Brennabor jalgrataste ainumüük.** ●●

Parandamised odawalt ja asjatundlikult.

R. Passup, püssi kauplus,
Pikal uul. nr. 36. Tallinnas. 8? Kõnetraat nr. 643.

Suur tapeti ladu

wälja- ja Wenemaa wabrikutest. Wiruwärawa promen., turu wastas, Soonkelni m. nr. 19.

Jällemüüjatele alandatud hinnad

16k **Ed. Nieländer.**

Hambaarst

Helmi Tamberg.

Kuninga uul. nr. 2.
Kõnetunnid kella 9—1 ja 3—6. 1k

Dr. J. Israelsohn.

Wõtan kõiksugu haigeid, iseäranis naha- ja suguhaigeid (Syphilis) ja haawahaigeid wastu. Kõnetunnid iga päew kella 9—11 e. l. ja 7—9 õht. Suurel Tartu m. 4, krt. 3. 3ek

---

Ämmaemand M. Rosenfeldt.

Elan nüüd

Wäike Pärnu maant. nr. 21, k. 5. Selles majas, kus Linde aptek asub.

Ämmaemand Julie Allik.

annab tarwilist nõu ja abi. Liiwalaia uul. nr. 32, kort. 9. 36kk

---

O. Limberg,

Uue uul. nr. 3, kort. 7, wõtab kohtuasjade ajamist oma peale, kirjutab kõiksugu palwekirjasid hästi ja odawalt. Kella 9—11 ja 5—8. 7ek

---

Palwekirjasid

kirjutan odawalt (20—60 k.) ja hästi. Olek aus ja karsk. Narwa maant. nr. 19, k. 1, teise korra peal (mööblimagasini peal). 21

Osaw matematik (Real. VI kl. õp.)
annab odawalt tundisid
ja walmistab järeleks. ette. Nürnbergi uul. nr. 6. 21

Въ Немме.

Гимназистъ 8-го класса, русскiй, репетируетъ и даетъ **уроки** по всѣмъ предметамъ. Желающихъ просить оставить свой адресъ на станцiи до востребованiя Л. К.

Keskkooli wanema kursuste õpilane
annab tundisid
Uue uul. nr. 12, kort. 1.

Kooliõpetajanna annab
tundisid
Alemanni uul. nr. 30, küsida majaperemehe juurest kella 3—6 pl.

5-ma kl. realkooli õpilane annab
järelaitamise-tundisid
ja walmistab eksamite wastu Narwa maant. nr. 43, krt. 1. 2kr

Wõtan

oo oma peale oo

ühte ehk mitut poeglast kohaliste gümnasiumide ettewalmistamise, esimeste ehk teiste klassi sisseastumiseks ette walmistada. Kursust ja nõudmist tunnen hästi. Adressida: До востр. „Репетитору“ Почтамтъ, Ревель.

Õpitütarlapsed

wõiwad endid teatada kudumisewabr., Kinga u. nr. 7.

Tütarlaps,

kes kübaratööd tunneb, wõib kohta leida Narwa maant. nr. 26, kübarapoodi. 2?

Täismehe suits!

Petrowskija

20 tükki 5 kop.

Saada igal pool.

Wõite leida

uuestiawatud saapakauplusest meeste-, naisterahwa ja lastesaapaid ja kingasid suures wäljawalikus. Hinnad odawad.

P. Erss,
W. Karja uul. nr. 5.

P. Rebenitzi prillikauplus,

Pikal uul. nr. 31, Mustapeade klubi wastas, soowitab prillid, 15, 30, 60 kop. ja kallimad, terasest, niklist, uuest kullast ja kullast; parandab prillisid ja müüb üksikuid prilliklaasisid, ilma kaitsmise sidemeid, elektri taskulampisid jne. ek

---

HOIATUS

isikutele, kes allnimetatud haiguste all kannatawad.

Nerwinõrkus, suguline jõuetus, wanaduse jõuetus, hüsteria, nerwiwalu, werewaesus, tiisikus, süfilis, elawhõbedaga arstimise pahad tagajärjed, südamehaigused (raswanemine, südame lubjanemine, südame korratu tegewus, südameliha põletik), weresoonte lubjanemine, joomahaigus, selgrooüdi kuiwamine, halwatis, haiguse tagajärjel tulew nõrkus, wäsimus jne. Rohkel arwul on wäärtuseta ja terwisele kahjulikka järelaimamisi meie Sperminile müügile ilmunud, mida mitmesuguste Spermini sarnaste nimetuste all pakutakse, kusjuures järeltegijad, et haigeid eksitusesse wiia, meie Poehli-Spermini juures ettewõetud uurimisi ja arstide arwamisi oma reklamedes toowad, nagu oleks see nende järeltehtud rohtude kohta antud. Sellepärast arwame meie oma kohuseks isikuid, kes Spermini tarwitawad, sarnaste järeltehtud rohtude eest hoiatada. Spermini terweks tegewa mõju üle kirjanduses ilmunud kuulsamate õpetlaste ja arstide rohkearwulised uurimised on ainult meie Poehli-Spermini juures ettewõetud ja sellepärast palume ostmise juures tähelepanemist nime **Poehli-Spermini** ja meie firma peale pöörata, sest et kõik teised preparadid muud ei ole kui wilets Poehli-Spermini järelaimamine, milledel temaga mõju poolest midagi ühist ei ole. Ainus õige Spermin on Poehli-Spermin, 3 rubla pudel. Soowijatele saadetakse Spermini kohta ilmunud rikkalik kirjandus maksuta. **Kehaosade rawitsemise institut Professor Dr. Poehl ja Pojad.** Keisrikoja kaubamuretsejad — Peterburis, B. O., 7 лин. 18.

HAIGETELE.

COSMET.
LABORAT.
AVANCE
RIGA
Kopfw. Ideal.
Parf. Rodelia
Parf. Ideal.
Parf. Ideal
Maigl. Ideal.
Maigl. Ideal.
Parf. Ideal.
Parf. Ideal.
Pom. Ideal.
Rosen-Glycerin
Seife Ideal
Zahnp. Ideal.
Creme Ideal.

Meie wabriku spetsialitetid,

mis oma headuse tõttu kõigist teistest sarnastest üle käiwad ja sellepärast laialist tarwitamist on leidnud.

Iludusefeep „Ideal“, tükk 20 kop.
Selle seebi headuse üle annab tema põhjatu suurel mõõdul tarwitamine kõige paremat tunnistust. Miljonist on ära müüdud.
Pange wabriku nime „Avance“ tähele.

„Ideal“-pomad, tükk 20 kop.
Juuste ja habeme rawitsemiseks kõige parem ja wõrdlemisi odawam abinõu. Kes korra proowinud, tarwitab alaliselt.

Hambapulber „Ideal“, karp 25 kop.
Puhastab hambaid paremini, kui keegi teine pulber, häwitab pisielukaid ja halba lõhna suus.

Krem „Ideal-Avance“, (Bor-Glycerin-Lanolin-Creame),
tube 20 kop. Uus suurepäraline abinõu naha lõhkemise, karedaks ja punaseks minemise wastu. Teeb naha pehmeks, walgeks ja paenduwaks.

Juukserohi „Ideal“, pudel 35 kop.
Juuste wäljakukkumise ja pea kõõma wastu. Enne tarwitamist tuleb pea meie **tõrwawäärwli** seebiga hoolega puhtaks pesta.

Parfüm „Ideal“,
pudel 1.50, 1.—, 75 ja 20 kop. Oma headuse ja peene lõhna poolest kuulus. Kaua wastupidaw.

Muguet „Ideal“, pudel 1.— ja 75 k.
Kõige parem ja loomulikum maikellukeste (Maiglöckchen) lõhn, mis olemas on. Mitu korda odawam kui wäljamaa kaup.

Schweitsi kellademagasin,

Suurel Karja uul. nr. 19.

Suur odaw wäljamüük kuni Jaanipäewani.

Regulator kell, 3-päewase üleskeeramisega	4.25	kop. ja kallimad.
„ „ 2-nädalase „	6.50	„ „ „
Dekadent stiilis kell, lihw. klaas., tammep. kapp,	14	rbl. „ „
Äratamisekell, ümargune,	1.10	kop. „ „
neljakandiline,	2.75	„ „ „
Meester. dopeltkapsl. hõbeuur 84 pr.	5.15	„ „ „
Naister. „ 84 „	4.15	„ „ „
Oksüdeeritud teras meester uur	1.20	„ „ „
„ „ naister. „	1.55	„ „ „
„ „ „ kiwide peal	2.50	„ „ „
Hõbe tikutoosi-hoidjad 84 pr.	1.60	„ „ „
„ paberossitoosid 84 pr.	6.50	„ „ „
„ pealepandaw monogramm 84 pr.	1.00	„ „ „
Naister. hõbe rahakotid kettidega 84 pr.	7.00	„ „ „
Hõbe rõngad 84 pr.	30	„ „ „
„ sõrmkübarad 84 pr.	60	„ „ „
Kuld laulatusesõrmused 56 pr.	2.50	„ „ „
„ ehtesõrmused 56 pr.	60	„ „ „
„ brossid	2.50	„ „ „

Peale selle kõik kuld- ja hõbeasjad, mis minu kaupluse ringisse käiwad, nagu: hõbelusikad, on nii odawate hindadega müüa, et mul päris raske on ostjale selgeks teha, et need 84 pr. hõbed. on.

Palun adressi hoolega tähele panna, sest siin on wiimasel ajal mitmed juudi-ärid minu kuulsat „Schweitsi magasini“ nime tarwitama hakanud.

Schweitsi kellademagasin,
Suure Karja uul. nr. 19. 3k

Ilmus trükist:

Keedukursus.

Kokkuseadnud **Adeline Tannbaum**, keedukursuste juhataja.

Hind 50 kop.

Pealadu „Postimehe“ raamatukaupluses Tartus.

Wärnitsawabrik

Tallinnas, Baltiski maant. nr. 46, Martin Böckler, soowitab

Nr. 1 linaõli lakkwärnitsat waadi wiisil umbes **10 rubla**

odawamalt kui teised wabrikud. Kes minu wärnitsa headust weel ei tunne, ostku proowiks 1½—2 puudane pudel. Terpentin — Terpinoli wõib ka 1½ puud. proowi pudelid osta. 21

Harkowi Põllupanga

oblikatsionide tabelid,

mis 1. juulil 1911. a. kustutamise alla tulewad

oleme kätte saanud.

Ühendatud panga
Tallinna osakond.
k

„Endla“ seltsi

einelaud

uues seltsimajas on enampakkumise teel wälja anda augusti ehk septembri kuust s. a. Soowijaid palutakse kuni 15. juulikš s. a. kirjalikult ühes üüri hinna suurusega „Endla“ eestseisusele üles anda.

Uuesti puhastatud ja korraldatud karskuseltsi „Walwaja“

theemajas,

Sauna uul. nr. 3, on alati saada theewett, kohwi ja head, maitsewad lõunasöögid; ka biljard. k

---

Kaugemale waatamise tarwis.

Teatri kiikred (Benocel), reisu, põllu ja jahitarwituste kiikred, laewameestele ja kalapüüdjatele mere kiikred. Pikkilmad ühe silmaga waadatawad, kiikrid, tasku, paadi ja laewa kompassid soowitab

P. Rebenitz,
Pikal uul. nr. 31, Tallinnas.

ek?

Suur ruun-hobune
on müüa. Näha enne lõunat kell 11 Baltiski m. nr. 46. 2kr

Kellel on **wedr. sõidnwanker** müüa? Pakkumised kirjalikult s. l. k. „Wedruwanker“ all ära anda. 2?

Teatan austatud Tallinna ja ümberkaudsetele elanikkudele, et mina oma

plekisepatöötoa Pika uul. №35 üle olen wiinud.

Kõnetraat 518.

Wõtan tellimisi wastu igasuguste plekisepatööde peale, nagu: wask- ja muude katuste katmine, wiljakuiwatuste ehitamine, piimanõude tegemine, graweeritud ahjud, tinutamine ja kõiksugu kööginõude parandusetööd.

Korralik töö, odawad hinnad.

3k **Aupaklikult E. Hurwitz.**

Suure tagawara tõttu

Wäljamüük.

2k

Kõiksugu **suwekübaraid** ja **mütsisid** naisterahwastele meesterahwastele ja lastele **wabriku hinnaga.**

Inglise kübarate ja mütside magasin,

Harju uulitsal nr. 31.

„Eesti Kodu“ № 12,

G. Oskari & Ko., Parikas'te ja G. Tõnissoni piltidega kaunistatud.

ilmub neljapäewal, 16. juunil.

Lugemiseosa sisaldab järgmist:

1) (Prantsuse naiskirjaniku Henry Greville'i roman „Tunnistus“ (algus); 2) Marie Heibergi algupäraline nowell „Tulilill“ (lõpp); 3) Jaan Kärneri luuletus „Kewade-öö armastus“; 4) Otto Joh. Kieseli wõrdlusepilt „Minu armastus“; 5) Prantsuse kirjaniku Paul Bourget' jutt „Taawet“ (lõpp); 6) Seltskonnateadusline kirjeldus „Wastastikune awitamine edasiarenemisel“ (algus); 7) H. Prantsu kirjeldus „Soome sugu rahwaste ajalooline arenemine“ (järg); 8) Soome kirjaniku Juhani Aho kujutus „Kotkas ja kotka poeg“; 9) Aili Ste mõttemõlgutus „Unistused“; 10) Wiimase poolkuu politika ülewaade.

Üksiku numbri hind 10 kop.

„Eesti Kodu“ talitus,
Wana turu ääres, Tallinnas.

Trükitud A. Bert'i trükikojas, Tallinnas.